

AIZSARGĀJAMĀ DENDROLOĢISKĀ STĀDĪJUMA “ZLĒKU PARKS” NOVĒRTĒJUMS

Pasūtītājs: Dabas aizsardzības pārvalde

Izpildītājs: SIA “LABIE KOKI eksperti”

Dabas aizsardzības
pārvalde

2017.-2018.

Izpētes objekts: Zlēku parks atrodas Ventspils novada Zlēku pagastā.

Iesaistītie eksperti:

Daiga Strēle, Latvijā kvalificēta dārzniece (apliecības sērija KAB Nr. 078039) un Eiropas Arboristu Padomes (EAC) sertificēta arboriste (sertifikāta Nr. ID 004737);

Maija Medne, Latvijā kvalificēts arboriste – kokkope (apliecības sērija KAB Nr. 068981), bioloģe, Latvijas Republikas sertificēta sugu un biotopu jomas eksperte (sertifikāta Nr. 102); Latvijas Dendrologu biedrības sertificēta dendroloģe (sertifikāta Nr. 011.);

Laura Mazule, Latvijā kvalificēta arboriste (KAB Nr. 085273), Latvijas Arboristu – Kokkopju biedrības valdes locekle; profesionālais maģistrs vides aizsardzībā un vides inženiera kvalifikācija (sērija PD E Nr. 3275), ainavu arhitekte (sērija PD E Nr. 1711);

Arita Trimalniece, ainavu arhitekte (sērija PD E, Nr. 0723); arhitektūras maģistra grāds ainavu arhitektūrā (sērija MDE, Nr. 0540), profesionālais maģistrs vides aizsardzībā un vides inženiera kvalifikācija (sērija PD E 3279).

Ievads.....	4
1. Normatīvie akti.....	5
1.1 Vietējās pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti un saistošie noteikumi.....	5
1.2 Ministru kabineta noteikumi.....	6
1.3 Latvijas Republikas likumi.....	10
1.4 Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās prasības.....	12
2. Teritorijas raksturojums.....	15
2.1. Atrašanās vietas raksturojums.....	15
2.2. Vēstures attīstība.....	15
2.3. Zemes vienību raksturojums un piederība.....	16
3. Teritorijas novērtējums.....	17
3.1. Ainavas novērtējums.....	17
3.2. Svešzemju sugu stādījumu/dendroloģisko vērtību raksturojums – koku novērtējums..	19
3.3. Dabas vērtību novērtējums.....	21
4. Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu robežu izvērtēšana.....	23
4.1. Vēsturiskais un kultūrvēsturiskais novērtējums.....	23
4.2. Ainavas novērtējums.....	24
4.3. Dendroloģiskais un dabas vērtību novērtējums.....	24
5. Rekomendācijas dabas vērtību saglabāšanai ilgtermiņā.....	25
Bibliogrāfija.....	29
Attēlu saraksts.....	33
Pielikumi.....	34

Ievads

Valsts nozīmes dabas pieminekļa – dendroloģisko stādījumu “Zlēku parks” novērtējums sagatavots, pamatojoties uz 2017. gada 24. augustā noslēgto līgumu Nr. 7.8/32/2017-P starp **Dabas aizsardzības pārvaldi** un **SIA “LABIE KOKI eksperti”**. Šī līguma ietvaros paredzēts izstrādāt novērtējumu astoņiem dažādiem Latvijas dendroloģiskajiem stādījumiem - Ausekļa Ramata Jurgakalna, Rozališķu parka, Cēres parka, Indrānu parka, Kalētu parka, Ķeipenes parka, Pamūšas parka un Zlēku parka stādījumiem.

Novērtējums sastāv no ievada un 5 nodaļām, kas ietver 7 attēlus un 2 tabulas.

Pirmajā nodaļā apskatīti normatīvie akti, kas nosaka stādījumu aizsardzības statusu un regulē to darbību.

Otrajā nodaļā raksturota teritorijas atrašanās vieta, vēsturiskā attīstība un zemes vienību piederība.

Trešajā nodaļā analizētas dendroloģisko stādījumu ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības, dots dendroloģiskais un dabas vērtību raksturojums un novērtējums.

Ceturtajā nodaļā atrodamas rekomendācijas dabas vērtību saglabāšanai ilgtermiņā.

Piektajā nodaļā veikta dendroloģisko stādījumu robežu izvērtēšana.

Novērtējums sagatavots uz 28 lapām un tam ir 4 pielikumi:

1. pielikums “Koku vērtēšanas kritēriji” uz 1 lapas;
2. pielikums “Koku novērtējuma tabula” uz 4 lapām;
3. pielikums “Koku novērtējuma plāns” uz 1 lapas;
4. pielikums “Sugu un biotopu eksperta atzinums Nr. MM102/08” uz 11 lapām.

1. Normatīvie akti

Šajā nodaļā apskatīti spēkā esošie normatīvie akti, kas nosaka un regulē dendroloģisko stādījumu teritorijas statusu un darbības tajā.

1.1 Vietējās pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti un saistošie noteikumi

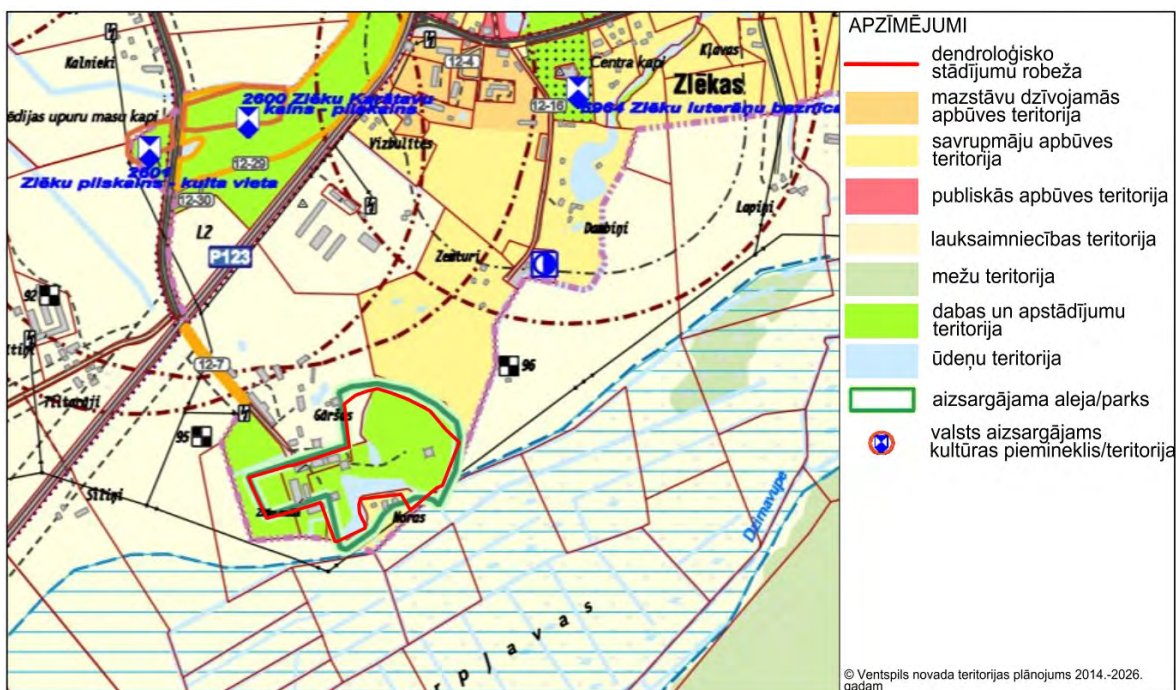
Atkarībā no administratīvās teritorijas nepieciešams izskatīt katras teritorijas vietējās pašvaldības attīstības plānošanas dokumentus un pieņemtos saistošos noteikumus.

Teritorijas plānojums

Teritorijas plānojums ir vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, publiskā infrastruktūra, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas izmantošanas nosacījumi.

Ventspils novada teritorijas plānojumā 2014.-2026. gadam Zlēku parks iedalīts pie īpaši aizsargājamām teritorijām – dabas pieminekļiem, kā aizsargājams dendroloģisks parks, skatīt 1. attēlu.

Zlēku pagasta funkcionālajā zonējumā parka teritorija apzīmēta kā “Dabas un apstādījumu teritorija (DA)” (skatīt 1. attēlu). Ventspils novada teritorijas plānojuma 2014.-2026. gadam Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi nosaka prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei.

1.attēls “Fragments no Zlēku pagasta funkcionālā zonējuma kartes”

1994.gada 19.maijā Saeimas pieņemtais likums “Par pašvaldībām”

Pamatojoties uz šo likumu vietējā pašvaldība pieņem saistošos noteikumus.

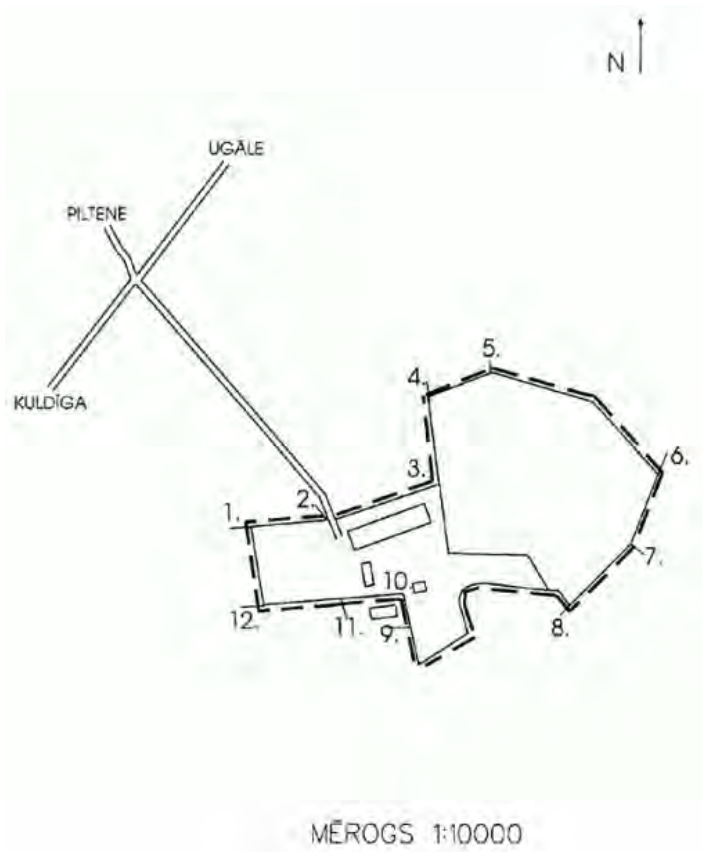
1.2 Ministru kabineta noteikumi

2000. gada 14. novembrī Ministru kabineta pieņemtie noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

Šajos noteikumos tiek noteikts īpaši aizsargājamās sugas (sugu saraksts pievienots noteikumu 1.pielikumā) un ierobežoti izmantojamās īpaši aizsargājamās sugas (saraksts 2.pielikumā).

2001. gada 20. martā Ministru kabineta pieņemtie noteikumi Nr. 131 “Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem”

Noteikumi nosaka 89 šādus dabas pieminekļus – aizsargājamus dendroloģiskos stādījumus. Ar šiem noteikumiem Zlēku parkam piešķirts dabas pieminekļa un aizsargājamo dendroloģisko stādījumu statuss. Šo pašu noteikumu 89. pielikumā pievienota Zlēkas parka shēma un robežu apraksts (skatīt 2. attēlu un 1. tabulu).

2.attēls “Zlēku parka shēma”

Zlēku parka robežu apraksts

Nr. p.k.	Robežposmu numurs pēc plāna	Pa kādiem plāna situācijas elementiem robeža noteikta
Ventspils novads. Zlēku pagasts		
1.	1-2	Uz austrumiem gar vecu ābeļdārzu līdz iebraucamajam ceļam
2.	2-3	Uz austrumiem gar zemnieku saimniecības "Gārša" saimniecības ēkām un pagalmu
3.	3-4	Uz ziemeļiem gar zemnieku saimniecības "Gārša" ēkām un pagalmu
4.	4-5	Gar zemnieku saimniecības "Gārša" malu uz ziemeļaustrumiem
5.	5-6	Uz dienvidaustrumiem gar zemnieku saimniecības "Zemturi" pļavu
6.	6-7	Uz dienvidrietumiem gar zemnieku saimniecības "Dambiņi" lauku
7.	7-8	Gar pašvaldības zemes pļavu
8.	8-9	Gar zemnieku saimniecības "Pļavnieki" pļavu
9.	9-10-11	Gar zemnieku saimniecības "Kalviņi" graudu kalti
10.	11-12	Uz rietumiem gar Holandes liepu rindu
11.	12-1	Uz ziemeļiem gar "Tiltarāju" pļavas malu

2003. gada 26. augustā Ministru kabineta pieņemtie noteikumi Nr.474 “Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”

Noteikumi nosaka valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu un restaurāciju, kā arī kārtību, kādā tiek piešķirts vidi degradējoša objekta statuss.

Daļa dendroloģisko parku un stādījumu ir iekļauti kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes dabas pieminekļi; kā arhitektūras pieminekli var iekļaut objektus ar izcilu zinātnisku, kultūrvēsturisku vai izglītojošu nozīmi: nozīmīgas vietas – kombinētus cilvēka un dabas veidojumus (piemēram, pilsētu vēsturiskos centrus, ciemus, dārzus, parkus) un kultūrvēsturiskas cilvēka veidotas ainavas (līdz 19.gadsimtam ieskaitot) – teritorijas, kurām ir starptautiska vai nacionāla arhitektoniska, vēsturiska, estētiska un etnogrāfiska vērtība.

Ministru kabineta 2006. gada 21.februāra noteikumi Nr. 153 “Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu”

Noteikumi nosaka Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu, kurš skatām noteikumu pielikumā.

2007. gada 24. aprīlī Ministru kabineta pieņemtie noteikumi Nr. 281 “Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas”

Noteikumi nosaka tiešo kaitējumu draudu gadījumus un kārtību, kādā Valsts vides dienests organizē preventīvo pasākumu veikšanu. Tāpat tiek noteikti sanācijas mērķi un metodes, kārtība, kādā nosakāmi un veicami sanācijas pasākumi, un kārtība, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas.

2010.gada 16.martā Ministru kabineta pieņemtie noteikumu Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"

Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamās un aizliegtās darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās izveidošanas un lietošanas kārtību.

Noteikumi nosaka dendroloģisko stādījumu apsaimniekošanas nosacījumus.

Nosaka, aizsargājamās teritorijās aizliegtās darbības, ar konkrētiem izņēmumiem:

- nosaka, ka aizsargājami dendroloģiskie stādījumi ir izņēmums, un tajos drīkst izmantot citzemju sugas meža atjaunošanā un ieaudzēšanā.

Noteikumu 8.nodaļas prasības attiecas uz dabas pieminekļiem, tajā skaitā, uz aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem.

Nodaļā (40.punkts) noteikts, kādas darbības ir aizliegtas dabas pieminekļa teritorijā:

- veikt darbības, kuru dēļ tiek bojāts vai iznīcināts dabas piemineklis vai mazināta tā dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība;
- iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvī personiskām vajadzībām;
- aizliegts: mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot zemes lietošanas kategorijas maiņu aizsargājamās dendroloģiskajos stādījumos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par parku ierīkošanu un apsaimniekošanu;
- aizliegts kurināt ugunsgrākus ārpus speciāli ierīkotām vietām.

Noteikumu 8.3. apakšnodaļa (48., 49., 50., 51. punkts) nosaka, ka pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas atļauts:

- bīstamos kokus atļauts nocirst (novākt), ja nav citu iespēju novērst bīstamu situāciju (piemēram, apzāģēt zarus, izveidot atbalstus, izvietot norobežojošās barjeras un braukšanas ātrumu ierobežojošās zīmes);
- koku ciršana un dendroloģisko stādījumu atjaunošana atļauta saskaņā ar aizsargājamā dendroloģiskā stādījuma rekonstrukcijas projektu;
- aizsargājamā dendroloģiskajā stādījuma teritorijā pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija.

2012. gada 2.maijā Ministru kabineta pieņemtie noteikumi Nr.309. “**Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža**”

Noteikumi nosaka kārtību koku ciršanai ārpus meža, kādā kārtībā izsniedz atļauju koku ciršanai ārpus meža, metodiku zaudējumu aprēķināšanai par koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā, kā arī gadījumus, kad zaudējumu atlīdzība netiek noteikta.

2012. gada 18.decembrī Ministru kabineta pieņemtie noteikumi Nr. 940 “**Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu**”

Noteikumi nosaka mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu. Ja mikroliegums tiek izveidots kādā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, papildus šiem noteikumiem piemērojamas normas, kas regulē īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizsardzību un apsaimniekošanu.

Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr. 935 “**Noteikumi par koku ciršanu mežā**”

Noteikumi nosaka galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus, maksimālo kailcirtes platību, koku ciršanas kārtību mežā, dabas aizsardzības prasības koku ciršanai, cirsmu sagatavošanas kārtību, kārtību, kādā izsniedzams apliecinājums koku ciršanai, un tā derīguma termiņu, kā arī nosaka koku ciršanas kārtību Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā, lai īstenotu būvniecību, parku, mežaparku un lauksaimniecībā izmantojamās zemes ierīkošanu, kuras rezultātā platība tiek atmežota.

Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr. 936 “**Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā**”

Noteikumi nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, aprobežojumus aizsargjoslās ap purviem, bioloģiski nozīmīgu meža struktūras elementu noteikšanas un saglabāšanas nosacījumus, saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

Ministru kabineta 2017. gada 20.jūnija noteikumi Nr. 350 “**Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu**”

Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu, kā arī īpaši aizsargājamās meža, krūmāju un purvu biotopus raksturojošās pazīmes. Saraksts ar piezīmēm pievienots šo noteikumu pielikumā.

Ministru kabineta 2007. gada 24. aprīļa noteikumi Nr. 281 “**Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas**”

Noteikumi nosaka tiešo kaitējumu draudu gadījumus un kārtību, kādā Valsts vides dienests organizē preventīvo pasākumu veikšanu. Tāpat tiek noteikti sanācijas mērķi un metodes, kārtība, kādā nosakāmi un veicami sanācijas pasākumi, un kārtība, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas.

1.3 Latvijas Republikas likumi

1993. gada 3.martā Augstākās Padomes pieņemtais likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”

Likums definē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas pamatprincipus, to veidošanas kārtību un pastāvēšanas nodrošinājumu, pārvaldes, stāvokļa kontroles un uzskaites kārtību, kā arī valsts, starptautisko, reģionālo un privāto interešu savienojamību īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanā, saglabāšanā, uzturēšanā un aizsardzībā.

Likuma 6. pants nosaka, ka “dabas pieminekļi ir atsevišķi, savrupi dabas veidojumi: aizsargājami koki, dendroloģiskie stādījumi, alejas, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi un citi dabas retumi, kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska, estētiska vai ekoloģiska vērtība”.

Likums nosaka vispārīgus apsaimniekošanas noteikumus. 26. pants par aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas organizēšanu nosaka, ka „nepieciešamo saimniecisko pasākumu veikšanai aizsargājamās teritorijās likumā noteiktajā kārtībā var izveidot biedrības un nodibinājumus. Vietējās pašvaldības var finansēt un veikt savā administratīvajā teritorijā esošo aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanu. Biedrības, nodibinājumi un pašvaldības par plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem informē Dabas aizsardzības pārvaldi”.

1997. gada 5.februārī Saeimas pieņemtais “Aizsargjoslu likums”

Likuma mērķis ir noteikt aizsargjoslu veidus un to funkcijas, aizsargjoslu izveidošanas, grozīšanas un likvidēšanas pamatprincipus, aizsargjoslu uzturēšanas un stāvokļa kontroles kārtību un saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās.

Lai gan dendroloģiskie stādījumi atbilst īpaši aizsargājamo dabas teritoriju - dabas pieminekļu (MK noteikumi Nr. 264) prasībām, kuru apsaimniekošanā jāņem vērā noteiktie aizliegumi, piemēram, bez Dabas aizsardzības pārvaldes atļaujas aizliegts cirst kokus, Aizsargjoslu likums nosaka, ka: “elektrolīniju trase — elektrolīniju darbības nodrošināšanai paredzēta dabā esoša josla, kas ietilpst aizsargjoslā un uzturama brīva no kokiem un krūmiem”.

Tā kā Aizsargjoslu likums ir augstākstāvošs nekā Ministru kabineta noteikumi, tad, ja rodas neskaidrības par koku ciršanu elektrolīniju tuvumā, tad jāņem vērā Aizsargjoslu likumā noteiktās normas.

2000. gada 24.februārī Saeimas pieņemtais „Meža likums”

Likuma mērķis ir veicināt meža ekonomiski, ekoloģiski un sociāli ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem nodrošinot vienādas tiesības, īpašuma tiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus; kā arī reglamentēt valsts meža zemes pārvaldības un atsavināšanas nosacījumus.

Likums nosaka, ka meža zeme ir zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie pārplūstošie klajumi, purvi, lauces un tam piegulošie purvi.

Saskaņā ar likumu mežs ir ekosistēma visās tās attīstības stadijās, kur galvenais organiskās masas ražotājs ir koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz piecus metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainaga projekcija ir vismaz 20 procentu no mežaudzes aizņemtās platības.

Likums nosaka, ka par mežu neuzskata:

- zemi, ko aizņem esošu autoceļu zemes nodalījuma josla, dzelzceļa zemes nodalījuma josla, elektrisko tīklu un elektronisko sakaru tīklu gaisvadu līniju trase, gāzes vadu, naftas vadu trase, ūdensvadu trase un kapsēta, kā arī mākslīgas vai dabiskas izcelsmes koku rindu, kuras platums ir mazāks par 20 metriem, augļu dārzu, parku, kokaudzētavu;
- atsevišķi no meža esošu platību, kas atbilst meža definīcijai un ir mazāka par 0,5 hektāriem.

Likums nosaka, ka parku meža zemē izveido saskaņā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem pēc noteikta plāna vai projekta, lai nodrošinātu sabiedrības atpūtai un izklaidei piemērotus dabas objektus. Parkam ir nepieciešama regulāra kopšana un atjaunošana, lai uzturētu tā funkcijas un kvalitāti.

Savukārt mežaparku izveido, lai nodrošinātu sabiedrības atpūtai, sportam un izklaidei piemērotus apstākļus mežā, un to apsaimnieko tādā apjomā, lai saglabātu meža ekosistēmu un nepasliktinātu teritorijas estētisko, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību. Mežaparkā ir aizliegta kailcirte.

2000. gada 16.martā Saeimas pieņemtais “Sugu un biotopu aizsardzības likums”

Likuma mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu Latvijā, saglabājot Latvijai raksturīgo faunu, floru un biotopus, regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu atbilstoši ekonomiskajiem un sociālajiem priekšnoteikumiem, kultūrvēsturiskajām tradīcijām, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums definē valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, nosaka nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

2006. gada 2.novembrī Saeimas pieņemtais “Vides aizsardzības likums”

Likuma mērķis ir veicināt ilgtspējīgu attīstību vides aizsardzības jomā, kā arī radīt un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu. Tās uzdevumi ir saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, saglabāt bioloģisko daudzveidību, veicināt dabas resursu un enerģijas ilgtspējīgu izmantošanu, nodrošināt sabiedrības līdzdalību ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā, kā arī nodrošināt sabiedrībai iespēju brīvi saņemt vides informāciju. Likums piemērojams saistībā ar kontroli vides aizsardzības jomā un resursu izmantošanu, iedzīvotāju tiesībām un pienākumiem vides aizsardzības jomā.

2011. gada 13. oktobrī Saeimas pieņemtais “Teritorijas attīstības plānošanas likums”

Likuma mērķis ir panākt, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku. Teritorijas plānošanas viens no uzdevumiem ir saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību, kā arī paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti.

1.4 Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās prasības

1992.gada 21.maija Eiropas Padomes Direktīvas 92/43/EEK “Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”

Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par Natura 2000), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību un saglabātu vai atjaunotu labvēlīgu aizsardzības stāvokli dabiskās izplatības areālā. Ja dendroloģiskais stādījums ir nozīmīgs kādas sugas dzīvotnes aizsardzībai, to var rosināt noteikt kā Natura 2000 teritoriju.

1995. gada 31. augustā Saeimas pieņemtais likums “Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību”

Ar šo likumu tika pieņemta un apstiprināta konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā. Konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

1996. gada 17. decembrī pieņemtais likums “Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu”

Ar šo likumu tika pieņemta un apstiprināta konvencija par dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu Latvijā. Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un arī veicināt šādu sadarbību.

1997. gada 17. februārī Saeimas pieņemtais likums “Par Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību”

Ar šo likumu tiek pieņemta un apstiprināta 1972. gada Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību. Konvencijā tiek skaidroti jēdzieni “kultūras mantojums” un “dabas mantojums”, kā arī skaidrota nepieciešamība aizsargāt unikālas kultūras un dabas vērtības.

2002. gada 18. aprīlī Saeimas pieņemtais likums “Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem”

Ar šo likumu tika pieņemta un apstiprināta Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem Latvijā. Tas ir jauna veida starptautisks līgums, kurš sasaista vides tiesības ar cilvēka tiesībām. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

2003. gada 7. janvārī Ministru kabineta pieņemtajiem noteikumiem Nr. 10 „Noteikumi par līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā”

1991. gadā 4. decembrī pieņemtais „Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā” nosaka, ka Latvijā ir jāaizliedz sikspārņu apzināta ķeršana, turēšana vai nogalināšana, jānosaka teritorijas, kas ir nozīmīgas sikspārņu saglabāšanas statusam, ieskaitot mītnēm un aizsardzībai, jāņem vērā nepieciešamie ekonomiskie un sociālie apsvērumi, aizsargājot šīs vietas no izpostījuma vai traucējumiem, jācenšas identificēt un aizsargāt svarīgākās sikspārņu barošanās vietas no izpostīšanas vai traucēšanas, jāveic atbilstoši pasākumi, lai

sekmētu sīkspārņu aizsardzību un sekmētu sabiedrības apziņas veidošanos par sīkspārņu saglabāšanas nozīmīgumu. Dendroloģiskajos stādījumos sastopamie lielie, dobumainie koki var būt piemērotas dzīvotnes sīkspārņiem, kā arī dažādu ūdens objektu tuvums nodrošina nepieciešamās barošanās vietas.

2007.gada 29.martā Saeimas pieņemtais likums “Par Eiropas ainavu konvenciju”

Ar šo likumu tika pieņemta un apstiprināta Eiropas ainavu konvencija. Konvencijas mērķi ir veicināt ainavu aizsardzību, pārvaldību un plānošanu, kā arī organizēt sadarbību par ainavu jautājumiem Eiropā. Konvencija attiecas uz visām pušu teritorijām un ietver dabiskās, kā arī lauku, urbānās un piepilsētu teritorijas. Tā ietver sauszemes un jūras teritorijas, un iekšējos ūdeņus. Tā attiecas uz ainavām, kuras var uzskatīt par izcilām, tāpat kā uz ikdienišķām vai degradētām ainavām. Latvijā ir izstrādāts un 2007.gada 29.martā Saeimā pieņemts Likums par Eiropas ainavu konvenciju, ar kuru tā tiek pieņemta un apstiprināta.

Eiropas Padomes Direktīva 2009/147/EK “Par savvaļas putnu aizsardzību”

Direktīva attiecas uz visu savvaļas putnu sugu aizsardzību, kas sastopamas dalībvalstu teritorijā. Direktīva nosaka šo sugu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, un to izmantošanas normas. Direktīva attiecas uz putniem, putnu olām, putnu ligzdām un putnu dzīvotnēm. Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai uzturētu šo sugu populācijas tādā līmenī, kas, pirmkārt, atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām, tajā pašā laikā ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības, vai lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim. Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai pietiekamā mērā saglabātu, uzturētu vai atjaunotu visu šo putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un teritoriju. Dendroloģiskajos stādījumos dažādi koku ciršanas vai kopšanas, kā arī dažādi infrastruktūras izveides projekti būtu jāveic ārpus putnu ligzdošanas laika, samazinot negatīvo ietekmi uz putnu sugām.

2. Teritorijas raksturojums

2.1. Atrašanās vietas raksturojums

Zlēku parks atrodas Ventspils novada Zlēku pagastā, kas ģeogrāfiski iekļaujas divos ģeomorfoloģiskajos rajonos - Piejūras un Kursas zemienēs. Šiem rajoniem raksturīgs līdzens vai viļņots reljefs. Novads atrodas vairākos dabas apvidos – Piejūras zemienes Ventavas, Irves un Piemares līdzenumos, kur reljefa augstums nepārsniedz 25m. Lēzenais reljefs veicina mitru platību un purvu veidošanos novada teritorijā. Visā novada teritorijā sastopamas tipiskā podzola (reljefa pacēlumos) un kūdrainā podzolētā glejaugsne (ieplakās). Galvenokārt šādās augsnēs aug skuju koku meži un tām raksturīgs paaugstināts skābums.

Klimats ir mēreni silts un mitrs ar izteiktu jūras ietekmi. Ziemas ir maigas, mākoņainas, ar nepastāvīgu sniega segu, biežiem atkušņiem, piekrastē arī ar biežu miglu. Nokrišņu daudzums gadā ir ap 700—800 mm.

Lielākās upes novada teritorijā ir Venta (pietekas Abava, Vēždūka, Dzirnaupe), Užava, Irbe un Engure. Lielākie ezeri pēc to platības ir Usmas ezers, Puzes ezers, Klāņezers un Sārmates ezers.

2.2. Vēstures attīstība

M. Auns enciklopēdijā “Kurzemes un Zemgales hercogistes” raksta, ka 1561. gada 16. janvārī hercogs Magnuss izlēņoja Ēdoles un Zlēku domēnes jeb muižu iecirkņus Kurzemes bīskapijas koadjutoram un domkapitula prāvestam Ulriham fon Bēram. Drīz pēc tam Ulrihs parcēlās uz Vāciju, atstājot minētos īpašumus savam jaunākajam brālim Johanam Bēram (1543–1613). Viņš ir fon Bēru dzimtas Kurzemes līnijas pamatlicējs. Zlēkas fon Bēriem piederēja līdz Latvijas agrārajai reformai 1920. gadā.

Zlēku muižas komplekss celts 18. gadsimta sākumā. Taisnstūrveida pagalms apbūvēts no trim pusēm, galvenais pievedceļš iet cauri vārtu arkai starp bijušo pārvaldnieka dzīvojamu māju un klēti. Pie muižas atrodas dīķis un parks 4 ha platībā, kurā aug ap 15 svešzemju sugu koki un krūmi. Ulrihs fon Bērs uzsāka Zlēku muižas parka veidošanu, kas tikpat kā bez pārmaiņām šajā kultūrvēsturiskajā ansablī nostāvēja 200 gadus. Pēc 1920. gada agrārās reformas, kad Zlēku muiža tika sadalīta jaunsaimniecībās, nekoptais muižas ansamblis sāka degradēties. Otrā pasaules kara laikā 1944. gada rudenī Zlēkās bija ierīkots no Rīgas evakuētais vācu armijas hospitālis. Kungu mājā bija hospitālis, bet pārvaldnieka mājā dzīvoja personāls. Muižas pils nodega 1945. gadā. Patlaban Zlēku muižas ēkas ir

izpostītas. Daudzu ēku (doktorāta, teātra, virtuves) vairs nav. Citas ēkas pēckara gados ir pārbūvētas, neskarti palikuši vienīgi vārtu portāli.

2.3. Zemes vienību raksturojums un piederība

Īpaši aizsargājamais dabas piemineklis – aizsargājami dendroloģiskie stādījumi “Zlēku parks” atrodas uz vairākām zemes vienībām ar zemes vienību kadastra apzīmējumiem Nr. 98940050117 un Nr. 98940050160, kas atrodas pašvaldības īpašumā un 98940050075 un 98940050076, kas ir fiziskas personas īpašums. Robežas redzamas 3. attēlā.

3.attēls “Zemes īpašumu struktūra”.

3. Teritorijas novērtējums

Šajā nodaļā aprakstītas un analizētas dendroloģisko stādījumu “Zlēku parks” ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības, dots bioloģiskā stāvokļa raksturojums (arī no dendroloģijas, entomoloģijas, botānikas, lihenoloģijas, brioloģijas zinātņu viedokļa), kā arī apskatītas iespējas to saglabāšanai ilgtermiņā.

Stādījumiem dots unikalitātes novērtējums, kas kalpo par pamatojumu dendroloģisko stādījumu iekļaušanai, paplašināšanai vai izslēgšanai no valsts nozīmes īpaši aizsargājamo dendroloģisko stādījumu kategorijas.

3.1. Ainavas novērtējums

Zlēku parka ainavas novērtējums sagatavots, apsekojot teritoriju dabā 2017. gada 3. oktobrī, kā arī iepazīstoties ar pieejamajiem kartogrāfiskajiem un vēsturiskās izpētes materiāliem.

Zlēku muižas ansambļa ainavu vairāku gadsimtu garumā (16.-20.gs.) veidojusi fon Bēru dzimta. Tā kā muižas ēku komplekss būvēts 18. gs. sākumā, parka veidošanās, visticamāk, ilgusi no 18.gs. līdz pat 20.gs. 20.gadiem, kad agrārreformas gaitā muižas centru sadalīja jaunsaimniecībās.

20.gs. sākuma fotogrāfijās var nojaust tā laika muižas ansambļa ainavas apveidus. Muižas pils jeb kungu māja atradās uz pagalma garenass, bet lielie un mazie iebraucamie vārti uz pagalma šķērsass. Kreisajā pagalma pusē bija pārvaldnieka māja, lielie vārti, klēts un zirgu stallis, labajā pusē — saimniecības ēka, mazie vārti un doktorāts. Pagalmu noslēdza ratu šķūnis jeb vāgūzis un liels neregulārs dīķis. Virtuves piebūve savienoja kungu māju ar kreiso ēku rindu, teātra ēka — ar labo. Šādu raksturīgu veidolu muižas ansamblis ieguva tikai 19. gadsimta otrajā pusē beidzamo pārbūvju rezultātā. Pie kungu mājas ieejas dārza pusē redzami simetriski stādījumi, ēkas priekšplānā plašs zāliena laukuma ar lielu koku grupām zāliena laukuma malās. Parka plānojumā jaušamas 19. gs. Latvijas ainavu parku iezīmes, par ko liecina zāliena lauces ar lielām koku grupām, ainavisks dīķis, romantiskas skatu perspektīvas, aiz dīķa visticamāk atradies pastaigu mežiņš ar takām.

Līdz mūsdienām ir saglabāties muižas dīķis un fragmentāri koku stādījumi. No muižas kādreizējās kungu mājas saglabājušās drupas un vārtu portāli, citas muižas apbūves ēkas pārbūvētas vai nojauktas. Parkā joprojām var atrast vērtīgas skatu līnijas – viena no tām paveras uz dīķi ar lielajām koku grupām fonā. Tā kā parks tiek lietots rekreācijas vajadzībām – tajā uzbūvēta estrāde, - lietderīga ir parka rekonstrukcijas projekta izstrāde.

Pirms tam nebūtu ieteicams haotiski stādīt jaunus kokaugus - gan augu sortiments, gan stādījumu grupu novietojums būtu jāiestrādā parka labiekārtojuma (rekonstrukcijas) projektā.

4.attēls "Zlėku muižas fasāde no dārza puses, 192- gadu uzņēmums"

5.attēls "Skats uz kādreizējo muižas dīķi, 2017. gada oktobris"

3.2. Svežzemju sugu stādījumu/dendroloģisko vērtību raksturojums – koku novērtējums

Koku inventarizācija Zlēku parkā veikta 2017. gada 3. oktobrī. Kopā novērtēti 23 koki un 5 koku grupas (aptuveni 79 gab). Dendroloģiski vērtīgie koki numurēti dabā ar plastikāta numuriem pēc vienotas sistēmas, numerācija atspoguļota inventarizācijas plānā un tabulās. Koku fiziskais stāvoklis novērtēts pēc 10 baļļu sistēmas, nosakot vitalitāti un piešķirot noteiktu krāsu (skatīt pielikumu “Koku vērtēšanas kritēriji”), un apskatāms koku novērtējuma tabulās.

Veicot teritorijā koku stāvokļa novērtējumu, secināts:

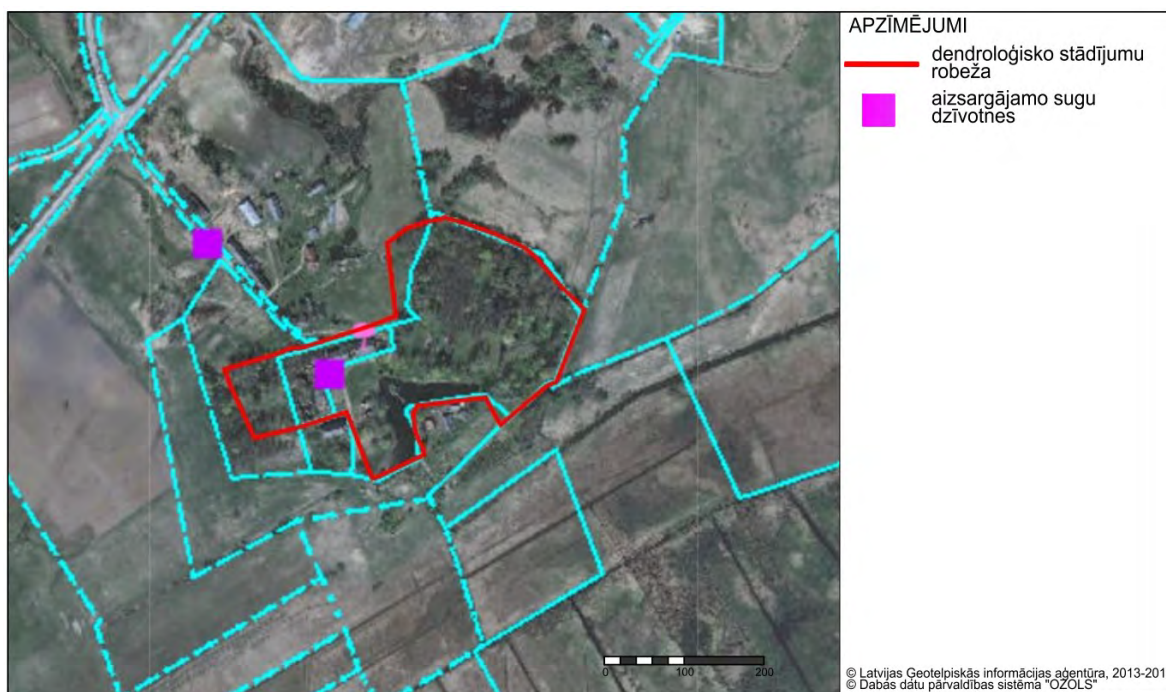
- Apsekotajā teritorijā novērtēti 8 dažādi kokaugu taksoni: *Fagus sylvatica* (Eiropas dižskabardis) – 3 gab., *Larix decidua* (Eiropas lapegle) – 8 gab. un 1 grupa, *Pinus cembra* (Eiropas ciedrupriede) – 2 gab., *Quercus robur* (parastais ozols) – 1 gab., *Quercus robur 'Fastigiata'* (parastais ozols 'Fastigiata') – 1 gab., *Tilia cordata* (parastā liepa) – 1 grupa, *Tilia platyphyllos* (platlapu liepa) - 1 gab., *Tilia x europaea* (Holandes liepa) – 6 gab. un 2 grupas.
- Vidējais koku fiziskā stāvokļa novērtējums objektā ir 5,7 no 10.
- Teritorijā konstatēti **ļoti vērtīgi un izcili** koki – 20 gab., un 4 koku grupas, kuru vainagi plānā ir atzīmēti ar violetu vai sarkanu krāsu, ir noteikti saglabājami; **viens vērtīgs** koks un 1 koku grupa, kuriem vainagi plānā ir atzīmēti ar zaļu krāsu; koki iespēju robežās ir saglabājami, **viens mazvērtīgs** (ar zemu ainavisko vērtību) koks – 1 gab., plānā ir atzīmēts ar pelēku krāsu.
- Teritorijā konstatēts **1 potenciālais dižkoks** Nr., 43746 (Holandes liepa). Par potenciāliem dižkokiem ir uzskatāmi tādi koki, kuru apkārtmērs 1,3 m augstumā no sakņu kakla nav mazāks par 10% no 2010. gada 16.marta pieņemtajiem Ministru kabineta noteikumu Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 2. pielikumā noteikto attiecīgo koku sugu apkārtmēra 1,3 m augstumā.
- Teritorijā ir **4 ainaviski vērtīgi koki** – Nr. 43721; 43739; 43740; 43741 – koki un noteikti saglabājami.
- Parka ziemeļu daļā koku grupa, Nr. 43728 *Tilia x europaea* (Holandes liepa), ar aptuveni 20 kokiem ir plānots sistemātisks stādījums, kas atgādina spirālveida gliemežnīcas formu. Stādījumus rekomendējam atjaunot, atbrīvojot no atvasēm un citiem kokaugu sējeņiem, kā arī izveidot piekļuvi tiem ar takām.

- Zlēku muižas parka teritorijā papildus novērtētajiem kokiem ir esoši krūmu stādījumi, kā arī teritorija tiek papildināta ar jauniem kokaugu stādiem. Sastopamie kokaugi – *Acer saccharinum* ‘Wieri’ (sudraba kļava ‘Wieri’), *Betula pendula* ‘Crispa’ (āra bērzs ‘Crispa’), *Cornus sp.* (grimonis sp.), *Euonymus europaeus* (Eiropas segliņš), *Fagus sylvatica* (Eiropas dižskābardis), *Fagus sylvatica* ‘Purpurea’ (Eiropas dižskābardis ‘Purpurea’), *Juglans sp.* (riekstkoka suga), *Padus maackii* (māka ieva), *Sambucus nigra* (melnais plūškoks), *Philadelphus coronarius* (parastais filadelfs), *Quercus robur* ‘Fastigiata’ (parastais ozols ‘Fastigiata’), *Rosa pimpinellifolia* (noraglapu roze), *Syringa sp.* (ceriņu suga), *Sorbaria sorbifolia* (pīlādžlapu sorbārijs), *Symphoricarpos albus* (baltā sniegoga) *Ulmus pumila* (zemā goba).
- Pēc augšanas vietas un koku stāvokļa koki parka teritorijā ir ekoloģiski vērtīgi - ar lielu trupējušas koksnes daudzumu stumbrā, dažādu izmēru dobumiem, kalstoši vai jau nokaltuši, kā arī sausi zaru stumbeņi.
- Teritorija ir publiski pieejams pilsētas parks ar jaunu estrādi. Līdz ar to koku kopšanas darbi un regulāras koku apsekošanas, izvērtējot koku stāvokļa izmaiņas, ir noteikti jāveic. Ja teritorijā tiek plānots atjaunot labiekārtojumu un infrastruktūru, tad kopšanas darbi ir jāveic pirms objekta nodošanas, pēc labiekārtojuma pabeigšanas.
- Koku kopšanas prioritātes: **kokam Nr., 43731 ir kopšanas prioritāte A** (noteikti jāsakopj 1-6 mēnešu laikā), **12 koki ar kopšanas prioritāti B** (nepieciešama kopšana, bet nav steidzama), Nr. 43723; 43725; 43726; 43728; 43732; 43733; 43734; 43735; 43736; 43738; 43740; 43744; **10 koki ar kopšanas prioritāti C** (var sakopt, bet nav nepieciešams), Nr. 43721; 43722; 43724; 43729; 43730; 43737; 43739; 43741; 43743; 43745; **5 koki ar kopšanas prioritāti D** (kopšana nav nepieciešama, izņemot gadījumus, ja vainaga tiešā tuvumā tiek attīstīta infrastruktūra), Nr. 43727; 43742; 43746; 43747; 43748;

3.3. Dabas vērtību novērtējums

Būtiskākā dabas vērtība apsekotajā teritorijā ir veci, lielu dimensiju koki, it īpaši, ja tajos izveidojušies dobumi. Šādi koki sastopami visās parka daļās, atšķiras tikai dominējošās koku sugas.

Pēc Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, Zlēku parkā sastopama īpaši aizsargājama kukaiņu suga lapkoku praulgrauzis (*Osmoderma eremita*) (novērotājs: Jānis Gailis, 2006. gadā). Jaunas šīs sugas atradnes apsekojuma laikā netika atrastas. Pēc M. Kalniņa izstrādātā darba "Priekšlikumi NATURA 2000 teritoriju dibināšanai lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* (=barnabita) aizsardzībai" ziņām, Zlēku parks ir piemērots lapkoku praulgrauža tālākai populācijas attīstībai, jo šeit sastopami veci, dobumaini koki un par praulgrauzim piemērotiem atzīti 69 koki. Atkārtotā parka apsekojumā 2014. gadā, ko veicis Mārtiņš Kalniņš, atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo šeit sastopami daudzi dobumaini koki, taču secināts, ka visa lapkoku praulgrauža dzīvotne nav ietverta īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un būtu jāietver arī liepu aleja, kas ved uz parku.

6.attēls "Dendroloģisko stādījumu "Zlēku parks" robeža; aizsargājamo sugu dzīvotņu atradnes"

Lapkoku praulgrauzis iekļauts 1992. gada 21. maija Eiropas Padomes Direktīvas 92/43/EEK "Par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību" 2. pielikumā, kur apkopotas sugas, kurām veidojamas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kā arī 2012. gada 18. decembrī pieņemtajos Ministra kabineta noteikumos Nr. 940 "Noteikumi par

mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu” 1. pielikumā.

Lapkoku praulgrauzis ir visvairāk aizsargājamā kukaiņu suga pasaulē, jo to stipri apdraud veco dobumaino koku skaita samazināšanās. Pēc Latvijas un Eiropas Savienības likumiem, lai aizsargātu lapkoku praulgrauža atradnes, ir jāveido īpaši aizsargājamās dabas teritorijas jeb mikroliegumi vietās, kur suga ir sastopama.

Sugas aizsardzību regulē 2000. gada 5.aprīlī pieņemtais “Sugu un biotopu aizsardzības likums” un 2000. gada 14. novembrī pieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”.

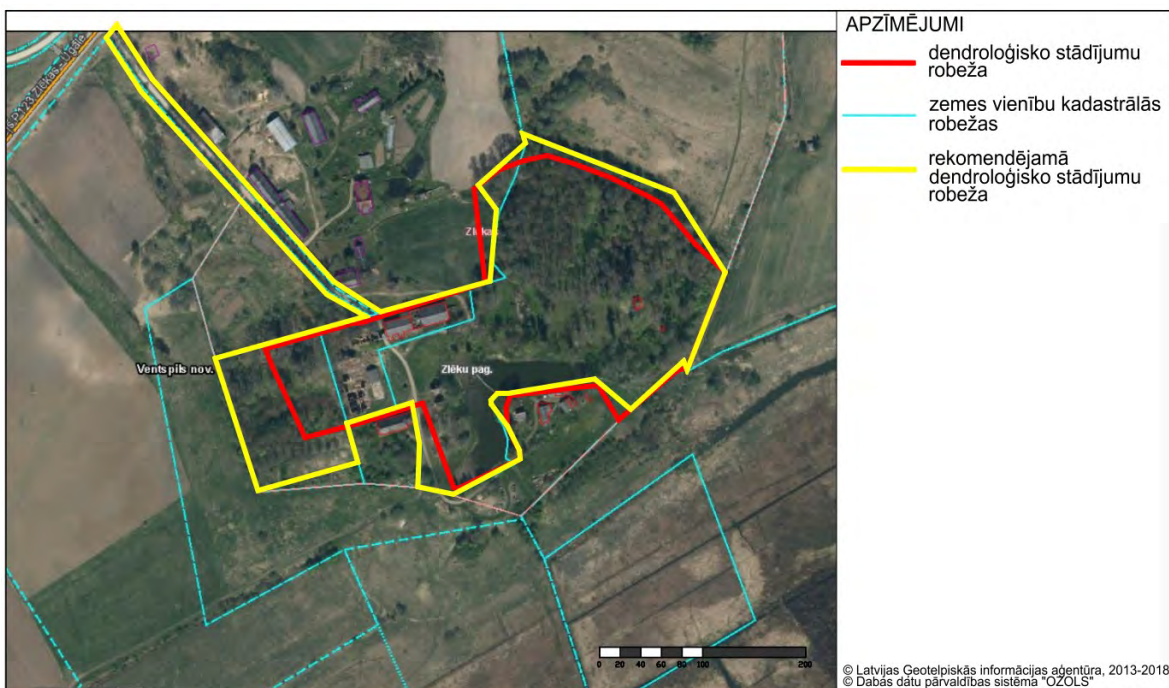
Dendroloģisko stādījumu teritorijā "Zlēku parks" netika konstatēta īpaši aizsargājamo biotopu vai aizsargājamo sugu klātbūtne.

4. Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu robežu izvērtēšana

Šajā nodaļā pēc sniegtajiem ekspertu novērtējumiem un atzinumiem tiek izvērtēta dendroloģisko stādījumu “Zlēku parks” atbilstība dendroloģisko stādījumu statusam.

Tiek rekomendēts saglabāt dendroloģisko stādījumu statusu parkam, taču nepieciešams veikt korekcijas robežās, skatīt 7. attēlu. Rekomendēts

- teritorijā iekļaut aleju, kas ved no ceļa P123 uz dendroloģiskajiem stādījumiem;
- robežas pielīdzināt kadastra robežām;
- paplašināt robežu rietumu virzienā zemes vienības ar kadastra apzīmējumu Nr.98940050076 ietvaros;
- ziemeļaustrumpusē robežas iespējams pielīdzināt kadastra robežām, taču jāveic precīzeta topogrāfiskā uzmērīšana, lai noteiktu, vai robežstādījumi ietilpst zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu Nr. 98940050075; ja neietilpst, tad dendroloģisko stādījumu robeža jāpaplašina, nodrošinot, ka robežstādījumi ir iekļauti dendroloģisko stādījumu teritorijā.

7. attēls “Priekšlikums dendroloģiskā stādījuma robežu izmaiņām”

4.1. Vēsturiskais un kultūrvēsturiskais novērtējums

Visai muižas kompleksa apbūvei ir interesanta vēsture, diemžēl ļoti liela daļa vērtību kara laikā, īpašuma sadalīšanas un apsaimniekošanas trūkuma dēļ ir gājusi bojā, taču labi apsaimniekotas drupas arī ir vēstures stāsts, tādēļ tiek rekomendēts saglabāt dendroloģisko stādījumu statusu.

4.2. Ainavas novērtējums

Zlēku parka ainava ir ar būtiskiem laika gaitā uzkrātiem uzslāņojumiem, taču pat caur tiem joprojām ir daļēji nolasāmi parka kompozīcijas un visa apbūves kompleksa struktūras elementi, kas ļoti labi papildina skatus parkā. Ņemot vērā, ka parkam ir atrasta jauna funkcija un tas tiek ikdienā izmantots, tiek rekomendēts parkam saglabāt dendroloģisko stādījumu statusu un parka apsaimniekošanā pieturēties pie dabas vērtībām ilgspējību nodrošinošiem principiem.

4.3. Dendroloģiskais un dabas vērtību novērtējums

Zlēku parkā sastopamas īpaši aizsargājamās vaboļu sugas. Parkā un tuvējā apkaimē ir daudz potenciāli piemērotu koku, kurus varētu apdzīvot lapkoku praulgrauzis. Parkam tuvākā lapkoku praulgraužu atradne ir konstatēta alejā, kas atrodas abpus piebraucamajam ceļam. Entomoloģijas speciālisti norādījuši, ka šī aleja ir nozīmīgs lapkoku praulgrauža biotops un būtu iekļaujams īpaši aizsargājamā dabas teritorijā. Rekomendēts saglabāt dendroloģisko stādījumu statusu.

5. Rekomendācijas dabas vērtību saglabāšanai ilgtermiņā

Šajā nodaļā sniegtas rekomendācijas Zlēku parka ainavu telpas uzlabošanai un dabas vērtību saglabāšanai ilgtermiņā.

Pirms dendroloģisko stādījumu kopšanas, uzturēšanas, labiekārtošanas vai būvniecības darbiem, izstrādājams rekonstrukcijas projekts, kurā iekļaujama teritorijas izpēte, novērtējums un teritorijas kopšanas un uzturēšanas plāns, paredzot labiekārtošanas darbus, kas veicinātu teritorijas attīstību. Rekonstrukcijas projekts izstrādājams pēc SIA "LABIE KOKI eksperti" 2017. - 2018.gadā izstrādātajām vadlīnijām, kam ir rekomendējošs saturs. Veicot jebkādas labiekārtošanas vai būvniecības darbus aizsargājamo dendroloģisko stādījumu "Zlēku parks" teritorijā nepieciešams pirms būvniecības darbiem saņemt atzinumu no arborista- kokkopja un sugu un biotopu eksperta, kas apliecinātu, ka paredzētā būvniecība neietekmēs dabas vērtību dzīvotspēju un pastāvēšanu ilgtermiņā.

Aizliegtās un atļautās darbības dendroloģiskā stādījuma "Zlēku parks" teritorijā tiek noteiktas ar 2010. gada 16. martā Ministru kabineta pieņemtajiem noteikumiem Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", 8.3. apakšpunktu, kur aprakstītas atļautās un aizliegtās darbības dendroloģiskajos stādījumos, kā arī 8.2. apakšpunktu, kur aprakstītas atļautās un aizliegtās darbības īpaši aizsargājama koka jeb dižkoka teritorijā.

2.tabula

Nepieciešamie apsaimniekošanas pasākumi

Nr. p.k.	Veicamā darbība	Veicamās darbības raksturojums	Aktivitātes uzsākšanas laiks, prioritāte
1.	Koku kopšana	<p>Lai saglabātu dendroloģiskās vērtības nepieciešams, stingri vadīties pēc izstrādātā koku novērtējuma, skatīt pielikumu "Koku novērtējuma tabula". Primārais uzdevums teritorijā ir saglabāt un kopt esošās vērtības – izeilos un vērtīgos kokus, kā arī dižkokus. Primāri jāsakopj bīstamie koki (A! prioritāte), kā arī koki gar intensīvi lietotiem ceļiem un taciņām, atpūtas zonām, soliņiem.</p> <p>Teritorijā jā saglabā iespējami daudz beigtās koksnes. Ja kritušie koki traucē meža apmeklētājiem, kas lieto šo teritoriju kā rekreācijas zonu, var izzāgēt kritālās pārrāvumu taciņas izmērā un izzāgēto nogriezni novietot blakus kritālai, tādējādi piesaistot sugas, kas apdzīvo mirušu koksni – vaboles, sūnas, ķērpjus u.c. dzīvos organismus.</p>	<p>Teritorijā esošajām dendroloģiskajām vērtībām un īpaši aizsargājamiem dabas objektiem – aizsargājamiem kokiem (dižkokiem), rekomendētie kopšanas darbi ir norādīti pielikuma "Dendroloģisko stādījumu novērtējuma tabula" kopšanas dabu sadaļā. Kokiem, kuriem kopšanas darbu prioritāte ir "A!" un "A", ir nepieciešams veikt rekomendētos sakopšanas darbus, lai palielinātu šo koku dzīvotspēju, samazinātu koka iespējamo apdraudējumu, neatkarīgi no to augšanas vietas, pārējiem kokiem kopšanu ir pieļaujams neveikt vai veikt pakāpeniski.</p> <p>Koku kopšanu var veikt jebkurā laikā.</p>

		Lai palielinātu atmirušās koksnes daudzumu parkā, ieteicams, lielos, sausos zarus nozāgēt pie stumbra, bet atstāj sausu stubeni drošā garumā pēc arborista-kokkopja ieskatiem.	Darbu veikšana jāaskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldi. Vienmēr vispirms izvērtējama koku sakopšana bīstamības novēršanai, nevis nozāgēšana.
2.	Koku saglabāšana	Parkā būtiski saglabāt vecus, dobumainus kokus. Dobumi ir mājvieta daudzām, tajā skaitā, īpaši aizsargājamām, sugām, piemēram, visu Latvijā sastopamo sugu sīkspārņiem, dzeņveidīgajiem un mazajiem dobumperētājiem. Veci, liela izmēra koki ir mājvieta arī lapkoku praulgrauzīm.	Aktivitāte uzsākama pēc iespējas ātrāk.
3.	Koku nozāgēšana	Ja tiek veikta dendroloģiskā stādījuma bīstamo koku nozāgēšana pēc SIA "LABIE KOKI eksperti" koku novērtējumā sniegtajām rekomendācijām, nozāgētos kokus no teritorijas nedrīkst aizvākt, tie novietojami turpat teritorijā un saglabājami kā kritālas, tādējādi radot piemērotus apstākļus dabas daudzveidībai un lapkoku praulgrauža attīstībai. Zem liela diametra koku vainagu projekcijām nereti saauguši 1. lieluma koku sējeņi, kas perspektīvā mehāniski bojās to vainagu un kokam tiks samazināts tā mūžs. Lielu koku vainagu projekcijā izzāgējami sējeņi. Izzāgēšana jāveic selektīvi, atsevišķus eksemplārus saglabājot kā nākamo koku paaudzi.	Koku nozāgēšanu var veikt jebkurā sezonas laikā, izņemot putnu ligzdošanas laikā no 15.04.-30.06. Darbu veikšana jāaskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldi. Vienmēr vispirms izvērtējama koku sakopšana bīstamības novēršanai, nevis nozāgēšana.
4.	Lapkoku praulgrauzīm labvēlīgu apstākļu nodrošināšana	Lielu, dobumainu koku saglabāšana un izsauļošana, vainagu projekciju attīrīšana no sējeņiem un krūmiem.	Aktivitāte uzsākama pēc iespējas ātrāk. Koku nozāgēšanu var veikt jebkurā sezonas laikā, izņemot putnu ligzdošanas laikā no 15.04.-30.06. Darbu veikšana jāaskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

5.	Stādījumu atjaunošana un papildināšana	<p>Atsevišķās zonās, kur dabiski izveidojušās koku grupas (sējeņi), veidot dabisko atjaunošanu (jauno koku paaudzi), retinot sējeņus un saglabājot perspektīvākos sējeņu eksemplārus.</p> <p>Jāveic savairojušos krūmu ierobežošana, veidojot ainaviskas grupas.</p> <p>Veicot stādījumu atjaunošanu parkā, vēlams saglabāt vai arī no jauna iestādīt ziedošus, īpaši, rožu dzimtas krūmus, vai arī veidot puķu dobes. Tie kalpos par barības bāzi izlidojušajām lapkoku praulgrauža vabolēm, kā arī citiem kukaiņiem, kurus medī sikspārņi un putni. Ņemot vērā, ka parkā ir liela krūmu daudzveidība, jācenšas šos stādījumus saglabāt, ja vien tie nenoeņo lapkoku praulgrauzim nozīmīgus dobumainus kokus.</p>	<p>Darbība veicama atbilstoši parka apsaimniekošanas plānam vai rekonstrukcijas projektam, kas ir saskaņots ar Dabas aizsardzības pārvaldi. Stādīšanu var veikt jebkurā sezonas laikā.</p> <p>Darbu veikšana jāsaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.</p> <p>Aktivitāte veicama tikai atbilstoši rekonstrukcijas projektam.</p>
6.	Celiņu un taku kopšana	<p>Vēlams labiekārtot iestaigātās takas parka teritorijā. Biežāk izmantotās takās un celiņos var ieklāt birstošo segumu, mazāk izmantotās takas var regulārāk un lielākā platumā izplaut.</p>	<p>Celiņu un taku segumu nomaiņa ir jāsaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.</p> <p>Jaunu celiņu ierīkošana vai cita seguma veida iekļāšana jāparedz rekonstrukcijas projektā.</p>
7.	Teritorijas kopšana	<p>Krūmu izciršana parka ZA daļā, kur atrodas blīva mežaudze, un parka R daļā, kur vecas liepas un ozoli ieauguši krūmos. Pēc krūmu izciršanas jānodrošina turpmāka krūmu atvašu nozāģēšana. Parka ZA daļā nepieciešama kokaudzes retināšana, lai veidotos parkveida ainava. Veicot parka koku retināšanu, jāatstāj arī jaunāki koki, kas nodrošinās lapkoku praulgrauzim dzīves vietu tālākā nākotnē.</p>	<p>Teritorijas kopšanas darbus iespējams veikt visā sezonas laikā.</p> <p>Teritorijas kopšana veicama saskaņā ar pielikumā "Koku novērtējuma tabula" norādītajiem koku kopšanas darbiem, parka apsaimniekošanas plānu vai rekonstrukcijas projektu, kā arī darbus saskaņojot ar Dabas aizsardzības pārvaldi.</p>
8.	Teritorijas labiekārtošana (projektēšana)	<p>Labiekārtojuma projektēšana jāveic, izvērtējot vēsturisko un esošo situāciju.</p> <p>Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijā projektēšanas darbi jāveic kopā ar kokkopi – arboristu, saņemot rekomendācijas par veicamajiem koku aizsardzības pasākumiem. Izstrādājot labiekārtojuma plānu, nepieciešams ievērot koku aizsardzības pasākumus, aizsargājot koku sakņu sistēmu (kritiskajā, minimālajā un optimālajā sakņu aizsardzības zonā sniegt risinājumus), stumbru un vainagu. Aizsardzības pasākumi būvniecības laikā izstrādājami pirms un projektēšanas darbu gaitā.</p>	<p>Rekonstrukcijas projekta izstrāde veicama pēc teritorijas mērķa un funkcijas apzināšanas un definēšanas. Rekonstrukcijas projekts ir jāsaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.</p>
9.	Teritorijas labiekārtošana (būvniecība)	<p>Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijā nepieciešams pirms būvniecības darbiem saņemt atzinumu no kokkopja – arborista, kas apliecinātu un uzraudzītu būvniecības procesu, ka paredzētā</p>	<p>Labiekārtošana veicama saskaņā ar rekonstrukcijas projektu.</p> <p>Vienkāršots labiekārtojums (atpūtas soliņu un atkritumu urnu izvietošana,</p>

		<p>būvniecība neietekmēs dabas vērtību dzīvotspēju un pastāvēšanu ilgtermiņā.</p> <p>Būvniecības darbu gadījumā nepieciešams ievērot gan dižkoku aizsardzības zonu, gan citu koku sakņu aizsardzības kritisko, minimālo un optimālo zonu un veikt pasākumus sakņu aizsardzībai.</p>	<p>norādes zīmju un informācijas stendu uzstādīšana) veicams saskaņojot to ar Dabas aizsardzības pārvaldi.</p>
--	--	---	--

Bibliogrāfija

1. Aizsargjoslu likums (1997). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr. 56/57 25.februārī. <https://likumi.lv/doc.php?id=42348>, sk. 22.11.2017.
2. Auns M. Kurzemes un Zemgales hercogistes enciklopēdija. LU aģentūra "LU Latvijas vēstures institūts". <http://www.kurzemes-zemgales-hercogiste.lv/lv/apdzivotas+vietas/zlekas> skatīts 23.01.2018.
3. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (2010). Latvijas Republikas Ministru kabineta 16. marta noteikumi Nr. 264. Latvijas Vēstnesis, Nr. 50, 30. martā. <https://likumi.lv/doc.php?id=207283> sk. 23.11.2017.
4. Kadastrs.lv. Karšu pārliks. <https://www.kadastrs.lv/>, sk. 23.11.2017.
5. Kalniņš M., Priekšlikumi NATURA 2000 teritoriju dibināšanai lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* (=barnabita) aizsardzībai. (2014) Sigulda, Biedrība "Zaļā upe".
6. Lapkoku praulgrauzis. Sabiedriskā monitoringa rokasgrāmata. https://daba.gov.lv/upload/File/DOC/SabM_R_07_LapkokuPraulgr.pdf sk. 04.01.2018.
7. Meža likums (1997). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr. 98/99 16. martā. <https://likumi.lv/doc.php?id=2825>, sk. 22.11.2017.
8. Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem (2001). Latvijas Republikas Ministru kabineta 20. marta noteikumi Nr. 131. Latvijas Vēstnesis, Nr. 48, 23. martā. <https://likumi.lv/doc.php?id=5773>, sk. 23.11.2017.
9. Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (2000). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr.396. Latvijas Vēstnesis, Nr. 413/417 17. novembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=12821>, sk. 22.11.2018.
10. Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža (2012). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 309. Latvijas Vēstnesis, Nr.70 8.maijā. <https://likumi.lv/doc.php?id=247350>, sk. 11.11.2017.
11. Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu (2003). Latvijas Republikas

- Ministru kabineta noteikumi Nr. 474. Latvijas Vēstnesis, Nr.118. 29. augustā. <https://likumi.lv/doc.php?id=78458>, sk. 12.11.2017.
12. Noteikumi par līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā (2003). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 10. Latvijas Vēstnesis, Nr.5 10.janvārī. <https://www.vestnesis.lv/ta/id/70073>, sk. 23.11.2017.
 13. Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu (2012). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 940. Latvijas Vēstnesis, Nr. 203 28.decembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=253746>, sk. 27.11.2017.
 14. Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas (2007). Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 281. Latvijas Vēstnesis, Nr. 78 16. maijā. <https://likumi.lv/ta/id/157197>, sk. 11.11.2017.
 15. Ozols. Dabas datu pārvaldības sistēma. Dabas aizsardzības pārvalde. <http://ozols.daba.gov.lv/pub/>, sk. 23.11.2017.
 16. Par 1979. gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību (1996). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.1/2, 1997. gada 3.janvārī. <https://likumi.lv/doc.php?id=41733>, sk. 23.11.2017.
 17. Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību (1995). Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.137, 8.septembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=36679>, sk. 23.11.2017.
 18. Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (2002). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.64 26.aprīlī. <https://likumi.lv/doc.php?id=61586>, sk. 23.11.2017.
 19. Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (1992). Eiropas Padomes Direktīvas 92/43/EEK. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A31992L0043>, sk. 23.11.2017.
 20. Par Eiropas ainavu konvenciju (2007). Latvijas Republikas Saeimas likumi. Latvijas Vēstnesis, Nr.63 18.aprīlī. <https://likumi.lv/doc.php?id=156001>, sk. 23.11.2017.

21. Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (1993). Latvijas Republikas Augstākās Padomes likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.5 25. martā. <https://likumi.lv/doc.php?id=59994>, sk. 23.11.2017.
22. Par Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (1997). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr.58/59 26.februārī. <https://likumi.lv/doc.php?id=42381>, sk. 23.11.2017.
23. Par pašvaldībām (1994). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 61. 24. maijā. <https://likumi.lv/doc.php?id=57255>, sk. 12.12.2017.
24. Par savvaļas putnu aizsardzību (2009). Eiropas Padomes Direktīva 2009/147/EK <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>, sk. 23.11.2017.
25. Sugu un biotopu aizsardzības likums (2000). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr. 121/122 5.aprīlī. <https://likumi.lv/doc.php?id=3941>, sk. 22.11.2017.
26. Teritorijas attīstības plānošanas likums (2011). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr.173 2. novembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=238807>, sk. 22.11.2017.
27. Ventpils novada teritorijas plānojums 2014.-2026. gadam. Paskaidrojuma raksts. (2014). http://www.ventspilsnovads.lv/images/stories/Teritorijas%20planojumi/2016/Paskaidrojuma_raksts.pdf skatīts 10.01.2018.
28. Ventpils novada teritorijas plānojums 2014.-2026. gadam. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi. (2014). http://www.ventspilsnovads.lv/images/stories/Teritorijas%20planojumi/2016/Teritorijas_izmantosanas_un_apbuves_noteikumi.pdf skatīts 10.01.2018.
29. Ventpils novada teritorijas plānojums 2014.-2026. gadam. Vides pārskats. (2014). http://www.ventspilsnovads.lv/images/stories/Teritorijas%20planojumi/2016/Vides_parskats.pdf skatīts 10.01.2018.
30. Ventpils novada Zlēku pagasta funkcionālā zonējuma karte. (2014). http://www.ventspilsnovads.lv/images/stories/Teritorijas%20planojumi/2016/Zleku_pagasts_funkcionalais_zonejums.pdf skatīts 10.01.2018.
31. Vides aizsardzības likums (2006). Latvijas Republikas Saeimas likums. Latvijas Vēstnesis Nr.183 15.novembrī. <https://likumi.lv/doc.php?id=147917>, sk. 22.11.2017.

32. Zalcmanis R. Zlēku muiža.
http://europeana.eu/portal/record/92085/lnb_zl_17270.html, sk. 23.01.2018.
33. Zlēku muiža un parks. <http://travelnews.lv/?o234f11> skatīts 23.01.2018.
34. Zlēku muiža. (2010). <http://www.zudusilatvija.lv/objects/object/785/> skatīts 10.01.2018.
35. Zudusī Latvijas. Cēres muižas kungu māja no piebrauktuves puses.
<http://www.zudusilatvija.lv/objects/object/3755/>, sk.12.01.2018.

Attēlu saraksts

- 1.attēls **“Fragments no Zlēku pagasta funkcionālā zonējuma kartes”** . Ventspils novada teritorijas plānojums 2014.-2026. gadam
- 2.attēls **“Zlēku parka shēma”**. MK noteikumi Nr.131”Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskiem stādījumiem”.
- 3.attēls **“Zemes īpašumu struktūra”**. Autoru veidota shēma pēc Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols”; kadastrs.lv.
- 4.attēls **“Zlēku muižas fasāde no dārza puses,192- gadu uzņēmums”**. Zudusi Latvija, <https://zudusilatvija.lv/objects/object/15718/> , sk. 12.01.2018.
- 5.attēls **“Skats uz kādreizējo muižas dīķi, 2017. gada oktobris”**. Autoru fotofiksācija.
- 6.attēls **“Dendroloģisko stādījumu “Zlēku parks” robeža; aizsargājamo sugu dzīvotņu atradnes”**. Autoru veidota shēma pēc Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols”; kadastrs.lv.
7. attēls **“Priekšlikums dendroloģiskā stādījuma robežu izmaiņām”**. Autoru veidota shēma pēc Dabas datu pārvaldības sistēmas “Ozols”; kadastrs.lv.

PIELIKUMI

KOKU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

PIEŅEMTIE APZĪMĒJUMI DENDROLOĢISKĀS IZPĒTES TABULĀ

vecumposma vērtējuma kritēriji

pieņemtie apzīmējumi

vecumposms	paskaidrojums	vitalitāte
V1	jauns koks, vainags strauji aug uz augšu	augsta vidēja zema
V2	koks gan uz augšu, gan platumā, sasniedzis reprodūktīvo vecumu	augsta vidēja zema
V3	koks sasniedzis savus maksimālos izmērus	augsta vidēja zema
V4	koks sarūk augumā, noveco	augsta vidēja zema
V5	beigts	

apzīmējums	paskaidrojums
	koks ir valsts nozīmes dižkoks (MK noteikumi)
	koks ir vietējās nozīmes dižkoks
	potenciāls valsts nozīmes dižkoks
	koks ir ainaviski vērtīgs
	koks ir dendroloģisks retums
	kokam ir ekoloģiska vērtība
K	kokam ir kultūrvēsturiska vērtība

koka fiziskā stāvokļa novērtējums

koka vispārējais novērtējums

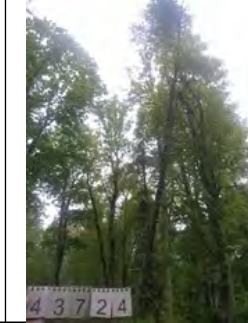

kopšanas darbu prioritāte

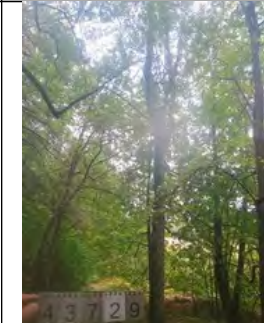
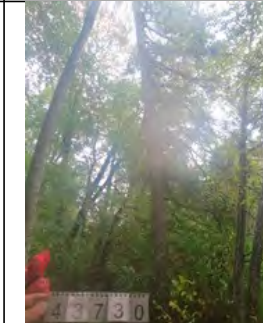

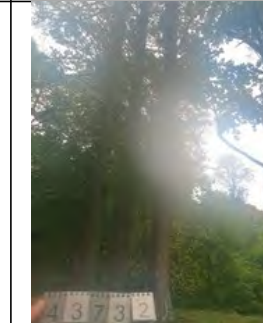
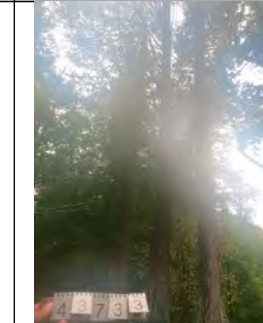
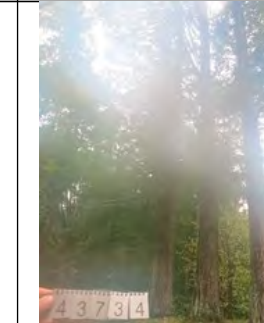
vērtējums	paskaidrojums
10	izcils
9	gandrīz izcils
8	joti labs
7	labs
6	gandrīz labs
5	ar problēmu
4	bojāts
3	stīpri bojāts
2	gandrīz beigts
1	beigts
0	koka vairs nav

krāsa plānā	paskaidrojums
	izcils
	joti vērtīgs
	vērtīgs
	mazvērtīgs
	nevērtīgs

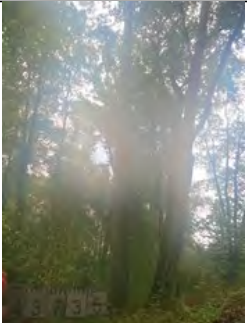
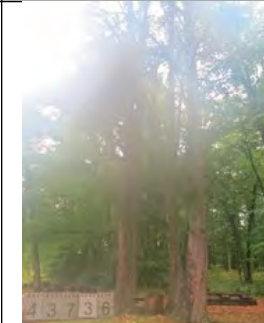
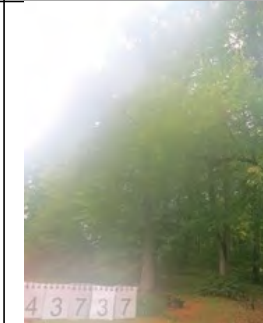

vērtējums	paskaidrojums
A'	jāsakopj nekavējoties (koks akūti bīstams)
A	noteikti jāsakopj (1 - 6 mēn. laikā)
B	jāsakopj (nav steidzami)
C	var sakopt (pēc nepieciešamības)
D	kopšana nav nepieciešama

**Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu "Zlēku parks"
Koku novērtējuma tabula**

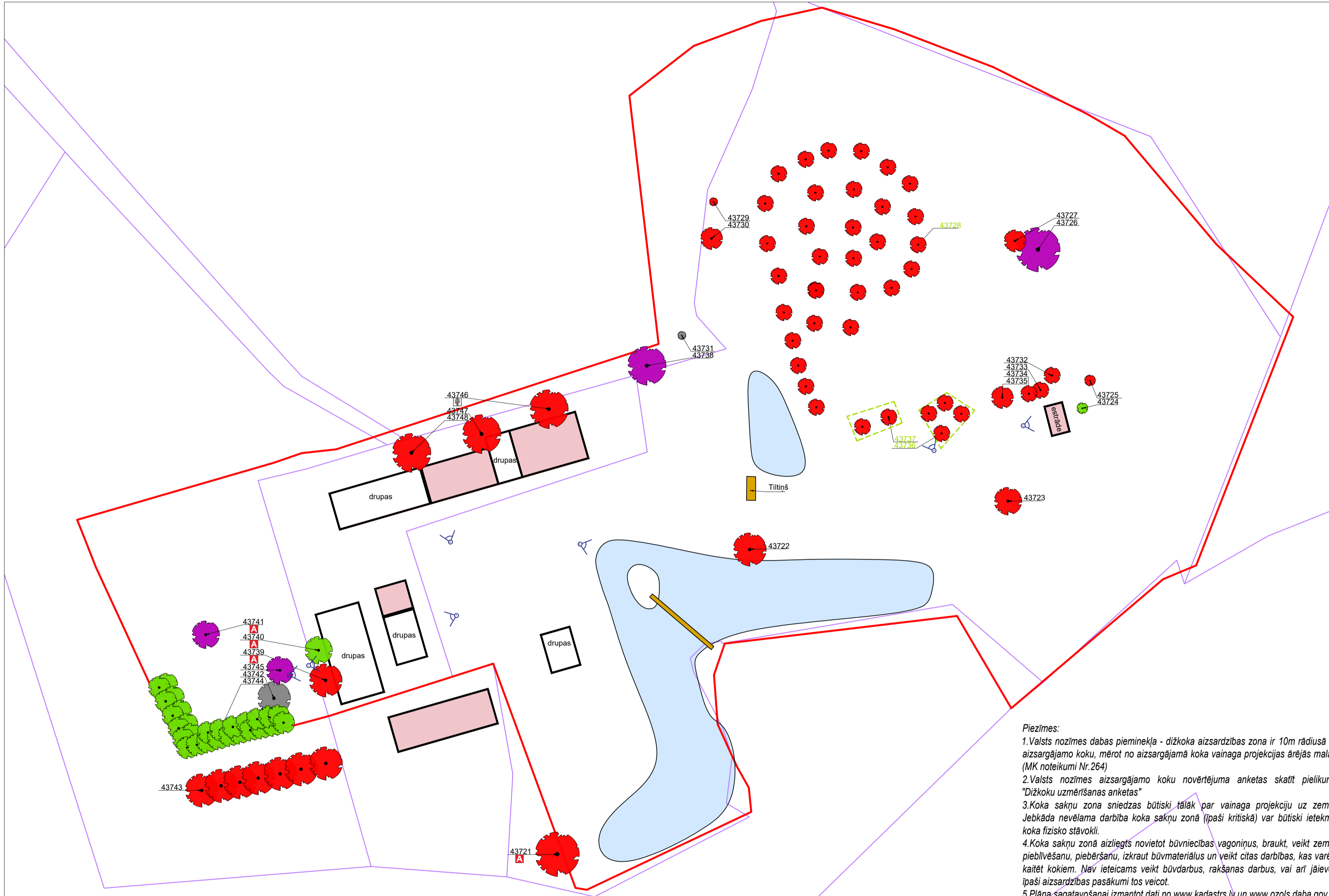
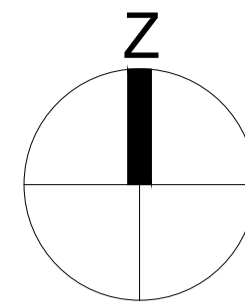
N.P.K	1/43721	2/43722	3/43723	4/43724	5/43725	6/43726	7/43727
Nosaukums un pamatrādītāji	<i>Quercus robur</i> parastais ozols Stumbra apkārtmērs: 3,34m A ↑: ~ 17m ↔: ~ 16m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Tilia platyphyllos</i> platlapu liepa Stumbra apkārtmērs: 0,86; 0,88; 1,50; 1,55; 1,56; 1,60; 1,86m ↑: ~ 18m ↔: ~ 12m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 2,64m ↑: ~ 22m ↔: ~ 10m Vecumposms: V4 Vitalitāte: vidēja	<i>Pinus cembra</i> Eiropas ciedrupiede Stumbra apkārtmērs: 1,14m ↑: ~ 14m ↔: ~ 4m Vecumposms: V4 Vitalitāte: vidēja	<i>Pinus cembra</i> Eiropas ciedrupiede Stumbra apkārtmērs: 1,18m ↑: ~ 17m ↔: ~ 4m Vecumposms: V4 Vitalitāte: vidēja	<i>Fagus sylvatica</i> Eiropas dižskābardis Stumbra apkārtmērs: 2,96m ↑: ~ 24m ↔: ~ 16m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Fagus sylvatica</i> Eiropas dižskābardis Stumbra apkārtmērs: 0,64; 1,20m ↑: ~ 18m ↔: ~ 8m Vecumposms: V2 Vitalitāte: vidēja
Apraksts	Vainagā attīstīti spēcīgi, tālu izejoši skeletzari D sektorā. Aug ~2 m attālumā, DR virzienā, no ceļa brauktuves. Apakšējie skeletzari ir noliekušies līdz zemei. Z sektorā ir lūzis skeletzars, kas veido nelielu stumbra brūci ar atsegtu koksni.	Koks ~1m augstumā daļās vairākos stumbros. Zem koka vainaga ir sastādītas liepas, nav pieļaujams, ka liepu rindas stādījumi pilnvērtīgi attīstās, izaugot.	Koks aug zaļās zonas skvērā pie jaunuzceltās estrādes. Kokam vainaga lejasdaļā spēcīgi attīstās atvases. Z virzienā pie stumbra ~2 m augstumā ir pienaglots dēlis un ~3 m augstumā A virzienā ir vads ar spuldzīti.	Koks sasvērē DR virzienā, galotnes daļa nav iztaisnojusies un kokam pastāv risks, ka varētu izgāzties. Ir spēcīgi saraustīta sakņu sistēma A virzienā.		Koks ~6 m augstumā daļās divās asīs ar vāju savienojumu.	
Attēls							
	ļoti vērtīgs 5	ļoti vērtīgs 7	ļoti vērtīgs 7	vērtīgs 5	ļoti vērtīgs 6	izcils 6	ļoti vērtīgs 7
Ieteikumi un kopšanas darbu prioritāte	Sauso zaru izzāģēšana.	Sauso zaru izzāģēšana. Vainaga zonā izzāģēt lapu koku sējeņus – parastās liepas, gobas un kļavas. Rindu stādījumam jāveic regulāra cirpšana, griešana vai arī jāpārstāda.	Sauso zaru izzāģēšana.	Atkārtoti apsekot koku pēc trīs gadiem.	Vainaga zonā 1. lieluma lapu koku sējeņu izzāģēšana.	A virzienā vērstās ass redukcija, statiskās sistēmas uzstādīšana. Vainaga zonā esošo gobu sējeņu izzāģēšana.	
	Arborista darba stundas: ~8,0	Arborista darba stundas: ~5,0	Arborista darba stundas: ~5,0	Arborista darba stundas: ~1,0	Arborista darba stundas: ~1,0	Arborista darba stundas: ~9,0	
	A A B C D	A A B C D	A A B C D	A A B C D	A A B C D	A A B C D	A A B C D

N.P.K	8/43728	9/43729	10/43730	11/43731	12/43732	13/43733	14/43734
Nosaukums un pamatrādītāji	<i>Tilia x europaea</i> Holandes liepa Stumbra apkārtmērs: 1,45m ↑: ~ 22m ↔: ~ 6m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 1,24m ↑: ~ 12m ↔: ~ 3m Vecumposms: V2 Vitalitāte: vidēja	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 2,29m ↑: ~ 24m ↔: ~ 8m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 1,43m ↑: ~ 20m ↔: ~ 3m Vecumposms: V4 Vitalitāte: zema	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 2,08m ↑: ~ 17m ↔: ~ 6m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 2,45m ↑: ~ 17m ↔: ~ 6m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 1,99m ↑: ~ 17m ↔: ~ 6m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja
Apraksts	Apļa stādījuma grupa ar aptuveni 20 kokiem. Stādījumi stādīti spirālveida (gliemežnīcā).		Koka vainaga zonā aug ceriņa krūmi. Stumbrs ir savvēries A virzienā, vainags vairāk attīstīts R virzienā.	Koks ir izgāzies A virzienā un atspiedies pret citiem kokiem.	Koks aug grupā ar citām lapeglēm.	Stumbra lejasdaļā Z sektorā ir plašs bojājums. Koki aug rindā, ir augsnes uzbērums.	Koks aug grupā ar citām lapeglēm.
Attēls							
	loti vērtīgs 6	loti vērtīgs 8	loti vērtīgs 6	mazvērtīgs 2	loti vērtīgs 6	loti vērtīgs 6	loti vērtīgs 6
Ieteikumi un kopšanas darbu prioritāte	Atvašu nogriešana. Kopšanas darbi ir par vienu koku.	Vainaga zonā esošo lapu koku sējeņu izzāģēšana.	Vainaga zonā esošo lapu koku sējeņu izzāģēšana.	Koka nozāģēšana.	Sauso zaru izzāģēšana.	Sauso zaru izzāģēšana.	Sauso zaru izzāģēšana.
	Arborista darba stundas: ~1,0	Arborista darba stundas: ~2,0	Arborista darba stundas: ~3,0	Arborista darba stundas: ~4,0	Arborista darba stundas: ~4,0	Arborista darba stundas: ~4,0	Arborista darba stundas: ~4,0
	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D

**Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu "Zlēku parks"
Koku novērtējuma tabula**

N.P.K	15/43735	16/43736	17/43737	18/43738	19/43739	20/43740	21/43741
Nosaukums un pamatrādītāji	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 2,17m ↑: ~ 24m ↔: ~ 8m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Larix decidua</i> Eiropas lapegle Stumbra apkārtmērs: 1,43; 1,73; 1,86; 2,20m ↑: ~ 23m ↔: ~ 6m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Tilia x europaea</i> Holandes liepa Stumbra apkārtmērs: 1,61; 1,68m ↑: ~ 12m ↔: ~ 6m Vecumposms: V3 Vitalitāte: augsta	<i>Fagus sylvatica</i> Eiropas dižskābardis Stumbra apkārtmērs: 1,15; 2,38m ↑: ~ 22m ↔: ~ 14m Vecumposms: V3 Vitalitāte: augsta	<i>Tilia x europaea</i> Holandes liepa Stumbra apkārtmērs: 1,78m ↑: ~ 12m ↔: ~ 12m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Tilia x europaea</i> Holandes liepa Stumbra apkārtmērs: 1,94m ↑: ~ 12m ↔: ~ 10m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Quercus robur 'Fastigiata'</i> parastais ozols 'Fastigiata' Stumbra apkārtmērs: 2,61m ↑: ~ 17m ↔: ~ 10m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja
Apraksts	Vainags attīstīts galotnes daļā.	4 lapegles grupā,	Divas Holandes liepas grupā.	Koks stumbra lejasdaļā dalās trīs asīs. Vienai no asīm ir sēņu izaugumi, kas var veicināt ass nolūšanu.	Kokam Z virzienā plaši stumbra bojājumi, ar atsegtu beigto koksni un dobumu. Stumbra lejasdaļā attīstās māzerveida izaugumi, kas ir raksturīgi sugai un sakņu atvases. Koks aug ~1 m attālumā no muižas ēkas verandas.	Koks aug ~1 m attālumā no muižas ēkas verandas. Vainags vispusīgi attīstīts.	Vainaga zonā plaši attīstās Eiropas segliņa sējeņi. Vainaga tiešā tuvumā attīstās piramidālā ozola sējeņi. Koks aug simetriski parka otrā pusē augošajam ozolam.
Attēls							
	Joti vērtīgs 7	Joti vērtīgs 6	Joti vērtīgs 7	Izcils 4	Joti vērtīgs 4	Joti vērtīgs 5	Izcils 6
Ieteikumi un kopšanas darbu prioritāte	Vainaga zonā parasto ievu sējeņu izzāģēšana.	Sauso zaru izzāģēšana. Kopšanas darbi ir par vienu koku.	Sauso zaru izzāģēšana. Kopšanas darbu stundas norādītas vienam kokam.	8 t dinamiskās sistēmas uzstādīšana.	Sakņu atvašu nogriešana, atsevišķu sānzaru īsināšana, no ēkas fasādes	Sakņu atvašu nogriešana, gobu sējeņu izzāģēšana.	Vainaga zonā izzāģēt 1. un 2. lieluma lapu koku sējeņus.
	Arborista darba stundas: ~1,0	Arborista darba stundas: ~3,0	Arborista darba stundas: ~3,0	Arborista darba stundas: ~5,0	Arborista darba stundas: ~4,0	Arborista darba stundas: ~1,0	Arborista darba stundas: ~2,0
	A A B C D	A A B C D	A A B C D	A A B C D	A A B C D	A A B C D	A A B C D

N.P.K	22/43742	23/43743	24/43744	25/43745	26/43746	27/43747	28/43748
Nosaukums un pamatrādītāji	<i>Quercus robur</i> 'Fastigiata' parastais ozols 'Fastigiata' Stumbra apkārtmērs: 1,94m ↑: ~ 12m ↔: ~ 12m Vecumposms: V4 Vitalitāte: zema	<i>Tilia x europaea</i> Holandes liepa Stumbra apkārtmērs: 1,78m ↑: ~ 15m ↔: ~ 12m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Tilia cordata</i> parastā liepa Stumbra apkārtmērs: 1,54m ↑: ~ 18m ↔: ~ 8m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Quercus robur</i> 'Fastigiata' parastais ozols 'Fastigiata' Stumbra apkārtmērs: 2,59m ↑: ~ 15m ↔: ~ 10m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Tilia x europaea</i> Holandes liepa Stumbra apkārtmērs: 2,73m ↑: ~ 18m ↔: ~ 14m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Tilia x europaea</i> Holandes liepa Stumbra apkārtmērs: 2,14m ↑: ~ 18m ↔: ~ 14m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja	<i>Tilia x europaea</i> Holandes liepa Stumbra apkārtmērs: 2,22m ↑: ~ 18m ↔: ~ 14m Vecumposms: V3 Vitalitāte: vidēja
Apraksts	Kokam vainaga zonā attīstās parasto kļavu, ievu un liepu sējeņi. Koks aug simetriski parka otrā pusē augošajam ozolam.	19 Koku grupa rindas robežstādījums, muižas dārza robežai. Vainagi vispusīgi attīstīti, vairākiem kokiem ir attīstījušās vairākas asis stumbra lejasdaļā.	Grupā ir 34 parastās liepas un 10 Holandes liepas (ļoti vērtīgas), robežā ir piebraucamais ceļš, regulārs stādījums ar aleju, grupa atrodas pretim pilij, ar piebraucamo ceļu.		Koki aug ~2 m attālumā ZR virzienā no muižas ēkas fasādes. Vainags vispusīgi attīstīts. Potenciāls dižkoks.	Koki aug ~2 m attālumā ZR virzienā no muižas ēkas fasādes. Vainags vispusīgi attīstīti.	Koki aug ~2 m attālumā ZR virzienā no muižas ēkas fasādes. Vainags vispusīgi attīstīti. R virzienā pa nogāzi aug parastā kļava, kuru ir nepieciešams steidzīgi nozāģēt, koks ir atspiedies pret muižas ēku.
Attēls							
	mazvērtīgs 3	ļoti vērtīgs 7	vērtīgs 4	izcils 6	ļoti vērtīgs 6	ļoti vērtīgs 6	ļoti vērtīgs 6
Ieteikumi un kopšanas darbu prioritāte		Vainaga zonā izzāģēt gobu, kļavu, vītolu sējeņus. Kopšanas darbi ir par vienu koku.	Izzāģēt bīstamos gobu un kļavu sējeņus. Kopšanas darbi ir norādīti grupai kopā.	Vainaga zonā parasto ievu, kļavu, gobu, liepu sējeņu izzāģēšana.			
		Arborista darba stundas: ~1,0	Arborista darba stundas: ~5,0	Arborista darba stundas: ~1,0			
	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D	A! A B C D

KOKA VĒRTĪBAS NOVĒRTĒJUMS

	izcils koks
	ļoti vērtīgs koks
	vērtīgs koks
	mazvērtīgs koks
	nevērtīgs koks

PIENĒMTIE APZĪMĒJUMI

	esošs koks
4762	novērtētā koka Nr. dabā un izpētes tabulā
	apkārtnējās teritorijās novērtētā koka Nr. izpētes tabulā
	dendroloģisko stādījumu robeža
	zemes vienību kadastrālās robežas
	novērotās reljefa izmaiņas dabā
	dižkoka aizsardzības zona
	koks ir valsts nozīmes dižkoks
	koks ir potenciāls dižkoks
	koks ir ainaviski vērtīgs
	virszemes ūdenskrātuves un ūdensteces
	būves
	akmens
	ainavas elementi ar piezīmēm
	skatu leņķis

Piezīmes:

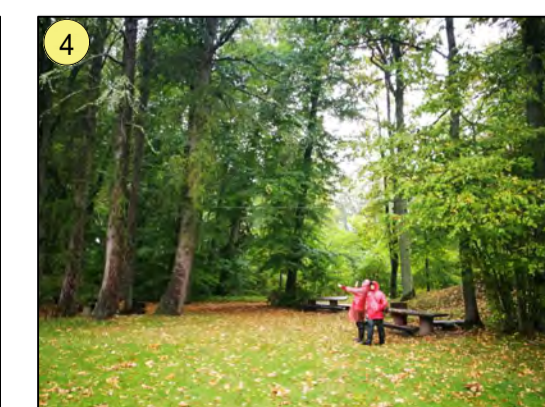
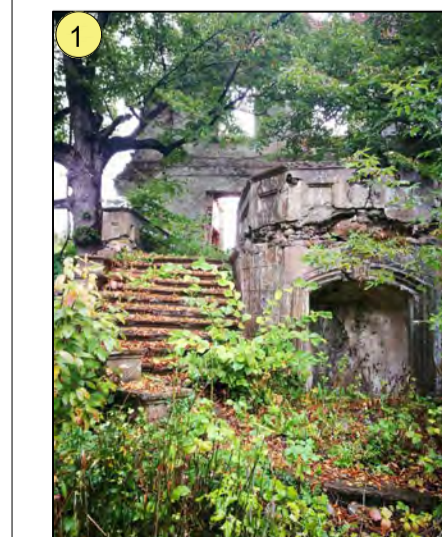
1. Valsts nozīmes dabas pieminekļa - dižkoka aizsardzības zona ir 10m rādiusā ap aizsargājamo koku, mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas. (MK noteikumi Nr.264)
2. Valsts nozīmes aizsargājamo koku novērtējuma anketas skatīt pielikumā "Dižkoku uzņēmēšanas anketas"
3. Koka sakņu zona sniedzas būtiski tālāk par vainaga projekciju uz zemes. Jebkāda nevēlama darbība koka sakņu zonā (īpaši kritiskā) var būtiski ietekmēt koka fizisko stāvokli.
4. Koka sakņu zonā aizliegts novietot būvniecības vagoniņus, braukt, veikt zemes pieblīvēšanu, piebēršanu, izkraut būvmateriālus un veikt citas darbības, kas varētu kaitēt kokiem. Nav ieteicams veikt būvdarbus, rakšanas darbus, vai arī jāievēro īpaši aizsardzības pasākumi tos veicot.
5. Plāna sagatavošanai izmantot dati no www.kadastrs.lv un www.ozols.daba.gov.lv
6. Koks rada apdraudējumu, kamēr nav veikti sakopšanas darbi vai koka likvidācija. Apdraudošs koks var radīt nopietnus draudus cilvēka dzīvībai, veselībai un īpašumam.

LABIE KOKI EKSPERTI

SIA LABIE KOKI eksperti
 Reģ. Nr. LV40103442491
 Tel: +371 22007719
 Adrese: Babītes nov.,
 Babītes pag., Kīlves,
 "Annas koku skola",
 LV2107

Dendroloģiskie stādījumi "Zīļu parks"		Dabas aizsardzības pārvalde
Zīļu pagasts, Ventspils novads		Pasūtītājs:
Objekts:	Novērtēja: Daiga Strēle	
	Novērtēja: Kristīne Zikmane	
	Rasēja: Arita Trimalniece	

KOKU NOVĒRTĒJUMA PLĀNS		
Rasējums:		
Datums: 26.01.2017	Mērogs: 1:500	1 Lapa:

Dabas aizsardzības pārvaldei
Baznīcas iela 7, Sigulda, LV-2150
daba@daba.gov.lv

14.02.2018

Atzinums Nr. MM102/08

*Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijas "Zlēku parks" dabas vērtību
inventarizācija*

Eksperts	Maija Medne
Eksperta sertifikāta Nr. un derīguma termiņš	Nr. 102 Biotopu grupa: zālāji (derīgs līdz 04.09.2021.) Biotopu grupas: meži un virsāji, purvi; sugu grupa: vaskulārie augi (derīgs līdz 29.08.2019.)
Atzinumā izvērtētās sugu un biotopu grupas	Sugu grupa: vaskulārie augi; Biotopu grupas: zālāji, meži, purvi
Apsekošanas datums	2017. gada 1. oktobris.
Ziņas par apsekojuma laika apstākļiem, ilgumu, platību, metodi	Apsekojuma laikā laikapstākļi piemēroti vizuālo novērojumu veikšanai, saulains, gaisa temperatūra ~ +14 °C, vēja ātrums ~ 2-5 m/s. Teritorija apsekota izstaigājot dendroloģisko stādījumu un apkārtējās teritorijas ~ 6.87 ha platībā, veicot novērojumu pierakstus un vizuāli dokumentējot situāciju ar fotoaparātu (fotogrāfijas no apsekotās teritorijas apkopotas šī atzinuma 3. pielikumā). Īpaši aizsargājamo sugu atradnes fiksētas GPS ierīcē, LKS 1992 Latvia TM sistēmā. Apsekojuma ilgums: 3 stundas.
Aizsardzības statuss	Dabas piemineklis: aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorija "Zlēku parks" (vietas kods: LV0470890).
Atzinuma sniegšanas mērķis (plānotā saimnieciskā darbība)	Aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijas "Zlēku parks" dabas vērtību inventarizācija, dendroloģisko stādījuma statusa pamatotības izvērtēšana un robežu precizēšana.

1. VISPĀRĪGS PĒTĀMĀS TERITORIJAS APRAKSTS

Apsekotā teritorija - dabas piemineklis aizsargājamiem dendroloģiskiem stādījumiem "Zlēku parks" - atrodas Ventspils novada Zlēku pagastā, blakus bijušās Zlēku muižas drupām (X:367891, Y:332395) (LKS 1992 Latvia TM) (skatīt kartoshēmu, 1. pielikums).

Dendroloģiskā stādījuma "Zlēku parks" platība ir 6.87 ha, tā atrodas vairākās zemes vienībās ar kadastra Nr. 98940050117, 98940050075, 98940050160, 98940050076, 98940050035. Teritorija atrodas Kursas zemienē, Ugāles līdzenumā, kur absolūtais augstums ir ~ 12.4 m.v.j.l.

Zlēku parka centrālajā daļā ir Zlēku muižas drupas un dažādas palīgceltnes (piem., aka) (1. attēls), vēlāk celtas saimnieciskas ēkas un zālājs, kurā dominē ložņu āboliņš *Trifolium repens*, parastā smilga *Agrostis tenuis*, podagras gārša *Aegopodium podagraria*, dziedniecības pienene *Taraxacum officinale*. Zālājā tiek novietoti lopbarības siena ruļļi (2. attēls).

Zlēku muižas komplekss celts 18. gadsimta sākumā. Parku apmēram 4ha apmērā, kas iekļaujas muižas ansambī, sāka veidot Ulrihs fon Bērs, un tas bez izmaiņām saglabājies gandrīz 200 gadu, līdz 20. gs sākumam. Parkā sākotnēji esot bijuši 15 dažādu svešzemju koku un krūmu taksoni. Šobrīd muižas ansamblis ir degradējies, no ēkām palikušas drupas, vairākas vēsturiskās ēkas nav saglabājušās.

Teritorijas D daļā atrodas dīķis ar nelielu saliņu (3. attēls), kā arī vecu koku rindas ar parastajām kļavām *Acer platanoides* (4.attēls). Apsekošanas brīdī dīķī uzturējās meža pīļu *Anas platyrhynchos* bars un paugurknābju gulbju *Cygnus olor* ģimene.

Teritorijas A daļā atrodas kādreizējais muižas parks, kas šobrīd ir samērā blīva un maz ietekmēta mežaudze. Šīs daļas centrā ir neliels zālājs un estrāde (5. attēls). Ap estrādi un šo zālāju tiek veidoti jauni svešzemju kokaugu stādījumi, ietverot tādas sugas kā Māka ieva *Padus mackii*, madžūrijas riekstkoks *Juglans mandshurica*, Japānas lapegle *Larix x kaempferi*, kā arī dažādas kļavu sugas un citas kokaugu dažādības. Aiz estrādes ir neliels reljefa paaugstinājums. Estrādi aptver mežs (6.attēls), kur lielākoties dominē dažādi vietējo sugu platlapji - parastās kļavas, parastās liepas *Tilia cordata*, parastās gobas *Ulmus glabra*, kā arī sastopami svešzemju sugu kokaugi - Eiropas lapegle *Larix decidua*, Holandes liepas *Tilia x vulgaris*, platlapu liepa *Tilia platyphyllos* un Latvijā retāk sastopamā melnā priede *Pinus nigra*. Kokaudzē vietām sastopams Eiropas dižskabārdis *Fagus sylvatica*. Meža zemsedzē sastopamas platlapju mežiem raksturīgas lakstaugu sugas - podagras gārša, dzeltenā zeltnātrīte *Galeobdolon luteum*, pilsētas bitene *Geum urbanum*, milzu auzene *Festuca gigantea*. Mežaudzē blīvs pamežs no lapukoku sējeņiem, kā arī dažādām krūmu sugām: Eiropas segliņš *Euonymus europaea*, parastais sausserdis *Lonicera xylosteum*, alpu vērene *Ribes alpinum*, parastā ieva *Padus avium*, kā arī parastās lazdas *Corylus avelana* puduri. Maz atmirušās koksnes - tikai vietām pa kādai kritalai un sausoknim (7.attēls). Daļa vecāko lapu koku ir dobumaini, vienā no tiem konstatētas saproksilofāgo vaboļu kāpuru darbības pēdas (prauli un kāpuru ekskrementi) (8.attēls). Uz atsevišķiem sausokņiem, piemēram, uz eglēm, novērojamas dzeņu darbības pēdas. Mežā nojaušams kādreiz veidots grāvju un taciņu tīkls.

Pēc SIA LABIE KOKI ekspertu veiktā koku novērtējuma 2017. gada oktobrī, parkā kopumā konstatētas kopumā 5 svešzemju koku sugas, kā arī dendroloģiski nozīmīgā parastā ozola forma 'Fastigiata' *Quercus robur* 'Fastigiata'.

Zlēku parka R daļā atrodas bijušās muižas drupas, kuras ietver nekopti stādījumi ar parasto un Holandes liepu rindām un atsevišķi augošiem ozoliem (9.attēls). Šie stādījumi ieauguši dažādu sugu krūmos, no kuriem lielāko platību veido grimoņi *Cornus* sp. R daļā sastopamas arī vilkābeles *Crataegus* sp., mājas ābeļu sējeņi *Malus domestica*, pīlādžlapu sorbārijas *Sorbaria sorbifolia*.

Kopumā Zlēku parkā antropogēnas izcelsmes teritorijas īpatsvars ir 100%.

2. ĪSS PIEGULOŠĀS TERITORIJAS APRAKSTS

Zlēku parka Z daļu norobežo gan nelielas lauksaimniecības zemes, gan viensēta Gāršas ar viensētai raksturīgo teritorijas labiekārtojumu un apstādījumiem, savukārt tālāk uz Z atrodas industriāla zona - Mehāniskās darbnīcas. Parka ZR daļā teritorijai pieslēdzas parasto liepu aleja, kas piebraucamajam ceļam abās pusēs. Zlēku parka D daļa robežojas ar viensētu "Noras". Tālāk uz D no parka atrodas Dzirnāvupītes paliene ar plašiem meliorētiem zālājiem. Zlēku parku no R un A puses norobežo plašas lauksaimniecības zemes - gan zālāji, gan aramzemes.

Zlēku parkam tuvākās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir Natura 2000 teritorijas dabas liegums "Piešdanga" - ~3km D virzienā un dabas liegums "Tīšezers" - 4.6 km A virzienā, kā arī mikroliegums mednim *Tetrao urogallus* - 5km R virzienā.

3. DABAS VĒRTĪBAS APSEKOTAJĀ TERITORIJĀ

Dendroloģisko stādījumu teritorijā "Zlēku parks" netika konstatēta īpaši aizsargājamo biotopu vai aizsargājamo sugu klātbūtne.

Būtiskākā dabas vērtība apsekotajā teritorijā ir veci, lielu dimensiju koki, it īpaši, ja tajos izveidojušies dobumi. Šādi koki sastopami visās parka daļās, atšķiras tikai dominējošās koku sugas.

Pēc dabas datu pārvaldības sistēmas OZOLS datiem, Zlēku parkā sastopama īpaši aizsargājama kukaiņu suga lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita* (novērotājs: Jānis Gailis, 2006. gadā). Kartogrāfiskajā materiālā suga atlikta neprecīzi (zālājā teritorijas centrā), tādēļ nebija iespējams pārbaudīt sugas stāvokli apsekojuma laikā. Jaunas šīs sugas atradnes apsekojuma laikā netika atrastas.

Pēc M.Kalniņa izstrādātā dokumenta "Priekšlikumi NATURA 2000 teritoriju dibināšanai lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* (=barnabita) aizsardzībai" ziņām, Zlēku parks ir piemērots lapkoku praulgrauža tālākai populācijas attīstībai, jo šeit sastopami veci, dobumaini koki un par praulgrauzim piemērotiem atzīti 69 koki. Atkārtotā parka apsekojumā 2014. gadā, ko veicis Mārtiņš Kalniņš, atradnes perspektīvas vērtētas kā labas, jo šeit sastopami daudzi dobumaini koki, taču secināts, ka visa lapukoku praulgrauža dzīvotne nav ietverta īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un būtu jāietver arī liepu aleja, kas ved uz parku.

4. PĒTĀMĀS TERITORIJAS LĪDZŠINĒJĀS APSAIMNIEKOŠANAS IZVĒRTĒJUMS, TĀS IETEKME UZ DENDROLOĢISKAJĀM UN DABAS VĒRTĪBĀM

Dendroloģiskajā stādījumā "Zlēku parks" veiktās apsaimniekošanas darbības saistāmas ar atklāto parka daļu uzturēšanu - tiek pļauti un, visdrīzāk, smalcināti zālāji gan teritorijas centrā, gan pie estrādes. Ap estrādi tiek ierīkoti jauni svešzemju stādījumi, kā arī esošie stādījumi tiek kopti - salīdzinot ar nekopto mežaudzi ZA daļā, koki, kas atrodas tiešā estrādes tuvumā, nav ieauguši krūmos, zem tiem ir zālājs, kas tiek pļauts. Zlēku parka centrālais zālājs tiek izmantots par lopbarības novietni, saimnieciskām vajadzībām izmanto arī saimnieciskās ēkas, kas atrodas parka centrā.

5. PĒTĀMĀS TERITORIJAS AIZSARGĀJAMO DABAS VĒRTĪBU LABVĒLĪGA AIZSARDZĪBAS STATUSA NODROŠINĀŠANAS PRASĪBAS UN DARBĪBAS

Aizliegtās un atļautās darbības dendroloģiskā stādījuma "Zlēku parks" teritorijā definē MK noteikumu Nr. 264 " Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", 8.3. nodaļa, kur aprakstītas atļautās un aizliegtās darbības dendroloģiskajos stādījumos.

Ņemot vērā, ka Zlēku parkā nozīmīgākā dabas vērtība ir lapkoku praulgrauzis, būtu veicamas darbības, kas sekmētu šīs vaboles veiksmīgu populācijas attīstību. Tā kā lapkoku praulgrauzim nozīmīgi lieli, dobumaini koki, kuros ir liela praulu litrāža (ap 300 l), pie tam, šiem kokiem jābūt labi apgaismotiem, Zlēku parkā būtiski veikt šādu koku atgaismošanu, izcērtot apkārt augošos krūmus. Krūmu izciršana īpaši attiecas uz parka ZA daļu, kur atrodas blīva mežaudze, kā arī uz parka R daļu, kur vecas liepas un ozoli ieauguši krūmos. Pēc krūmu izciršanas vēlams nodrošināt arī turpmāku krūmu atvašu nozāģēšanu. Parka ZA daļā būs nepieciešama kokaudzes retināšana, lai veidotos parkveida ainava. Veicot parka koku retināšanu, jāatstāj arī jaunāki koki, kas nodrošinās lapkoku praulgrauzim dzīves vietu tālākā nākotnē.

Parkā kopumā jācenšas saglabāt visus vecos un dobumainos kokus, jo šādi koki ir mājvieta ne tikai lapkoku praulgrauzim, bet daudziem citiem organismiem, tajā skaitā īpaši aizsargājamām sugām, piemēram, visu Latvijā sastopamo sugu sikspārņiem, dzeņveidīgajiem, mazajiem dobumperētājiem u.c. organismiem.

Ja kāds no vecajiem kokiem kļūvis bīstams, vienmēr vispirms jāizvērtē koka vainaga sakopšanas iespējas bīstamības novēršanai, un tikai kā galējais variants jāatstāj koka nozāģēšana.

Ja par bīstamu tiek atzīts vai arī kļūst koks, kuru apdzīvo īpaši aizsargājamas sugas, nepieciešams sazināties ar Dabas aizsardzības pārvaldi par tālākām darbībām šo sugu aizsardzībā un saglabāšanā.

Ja tiek veikta dendroloģiskā stādījuma koku sakopšana, tajā skaitā bīstamo koku nozāģēšana pēc SIA Labie Koki eksperti koku novērtējumā sniegtajām rekomendācijām, vēlams lielo koku stumbrus saglabāt parkā kā mirušo koksnī, piemēram, pārvēršot tos dažādos vides objektos. Šādi parkam tiks piesaistītas sugas, kas apdzīvo mirušo koksnī - dažādas vaboles, sēnes, ķērpji u.c. dzīvie organismi.

Sakopjot saglabājamos kokus, lielos sausos zarus nenozāģē pie stumbra, bet atstāj sausu stumbeņi drošā garumā. Arī šādi tiks palielināts atmirušās koksnes daudzums parkā.

Veicot stādījumu atjaunošanu parkā, vēlams saglabāt vai arī no jauna iestādīt ziedošus, īpaši, rožu dzimtas krūmus, vai arī veidot puķu dobes. Tie kalpos par barības bāzi izlidojušajām lapkoku praulgrauža vabolēm, kā arī citiem kukaiņiem, kurus medī sikspārņi un putni. Ņemot vērā, ka parkā ir liela krūmu daudzveidība, jācenšas šos stādījumus saglabāt, ja vien tie nenodrošina lapkoku praulgrauzim nozīmīgus dobumainus kokus.

Visas šī atzinuma 5. nodaļā minētās rekomendācijas iekļaujamas parka rekonstrukcijas projektā, ja tāds tiks izveidots un realizēts.

6. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀ DENDROLOĢISKĀ STĀDĪJUMA STATUSA PAMATOTĪBAS IZVĒRTĒJUMS UN ROBEŽU KOREKCIJA

Zlēku parkā sastopamās īpaši aizsargājamās vaboļu sugas lapkoku praulgrauža saglabāšana ir nozīmīga visas valsts un Eiropas kontekstā. Lapkoku praulgrauzis iekļauts "*Padomes Direktīvas Padomes 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību*" II pielikumā, kur apkopotas sugas, kurām veidojamas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Parks ir piemērots lapkoku praulgrauža populācijas attīstībai, jo parkā un tuvējā apkaimē ir daudz potenciāli piemērotu koku, kurus vabole varētu apdzīvot. Parkam tuvākā lapkoku praulgraužu atradne ir konstatēta alejā, kas atrodas abpus piebraucamajam ceļam. Entomoloģijas speciālisti norādījuši, ka šī aleja ir nozīmīgs lapkoku praulgrauža biotops un būtu iekļaujama īpaši aizsargājamā dabas teritorijā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, rekomendēju saglabāt īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) statusu Zlēku parkam. Lai nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības statusu lapkoku praulgrauzim, nepieciešams veikt dendroloģiskā stādījuma robežu korekciju, izmainot dendroloģiskā stādījuma robežas šādā veidā:

1. ĪADT teritorijā iekļaut aleju, kas ved uz teritoriju un atrodas kadastra Nr. 98940050167 ietvaros;
2. koriģēt dendroloģiskā stādījuma robežu kadastra Nr. 98940050117 ietvaros, jauno robežu velkot atbilstoši situācijai dabā pa koku vainagu ārējās projekcijas malu;
3. koriģēt dendroloģiskā stādījuma robežu kadastra Nr. 98940050076 ietvaros, iekļaujot ĪADT teritorijā kadastrā esošo ar kokiem apaugušo daļu;
4. koriģēt dendroloģiskā stādījuma robežu kadastra Nr. 98940050075 ietvaros, jauno robežu velkot atbilstoši situācijai dabā pa koku vainagu ārējās projekcijas malu. (Skat. kartoshēmu 3. pielikumā).

7. KOPSAVILKUMS, SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

1. Aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi "Zlēku parks" atrodas Ventspils novada Zlēku pagastā. Dendroloģiskā stādījuma pašreizējā platība: 4.75 ha.
2. Nozīmīgākās apsekotajā teritorijā sastopamā dabas vērtība ir īpaši aizsargājamā suga lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*.
3. Īpaši aizsargājami biotopi apsekotajā teritorijā netika konstatēti.
4. No dabas daudzveidības viedokļa, būtiski parkā saglabāt visus vecos un dobumainos kokus, jo tie ir potenciālas dzīvotnes parkā jau esošajai īpaši aizsargājamai sugai - lapkoku praulgrauzim, kā arī neskaitāmiem citiem dzīvajiem organismiem.
5. Parkā sastopamas kopumā 5 svešzemju sugu koku dažādības, kā arī dendroloģiski nozīmīgs taksons - parastā ozola forma 'Fastigiata' *Quercus robur* 'Fastigiata'. Parka apsaimniekotāji veic stādījumu atjaunošanu ar daudzveidīgiem kokaugu taksoniem - gan krūmiem, gan kokiem.
6. Lai veicinātu parkā esošo veco koku ilgmūžību, vēlams koku sakopšana, ievērojot SIA LABIE KOKI eksperti norādīto kopšanas darbu aprakstu.
7. Veicot koku sakopšanu, lielus, sausus atmirušos zarus nenožāgē pie stumbra, bet atstāj stumbeni drošā garumā.

8. Lai veicinātu lapkoku praulgrauža labvēlīgu aizsardzības statusu, vēlams atgaismot vecos, dobumainos kokus parka ZA un R daļās, veicot krūmu izciršanu zem veco koku vainagiem.
9. Parkā esošo blīvo mežaudzi ZA daļā vēlams retināt, lai nodrošinātu optimālus gaismas apstākļus lapkoku praulgrauzim. Retināšanas laikā jāatstāj arī jauni koki, kas nodrošinās praulgrauža dzīvesvietu tālākā nākotnē.
10. Ja par bīstamu tiek atzīts vai arī kļūst koks, kuru apdzīvo īpaši aizsargājamas sugas, nepieciešams sazināties ar Dabas aizsardzības pārvaldi par tālākām darbībām šo sugu aizsardzībā un saglabāšanā.
11. Ja tiek nozāģēti bīstamie koki, vēlams koku stumbru saglabāšana parkā, piemēram, pārtaisot tos par vides objektiem vai vienkārši novietojot parkā kā kritālas.
12. No parkā sastopamo dabas vērtību viedokļa, Zlēku parks atbilst īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusam.
13. Dendroloģiskā stādījuma robežu vēlams precizēt, iekļaujot īpaši aizsargājamas dabas teritorijā aleju, kas ved uz parku, kā arī parka pašreizējo robežu nosakot atbilstoši situācijai dabā, pa koku vainagu projekcijas ārējo malu (skat. šī atzinuma 6. nodaļu).

8. IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INTERNETA RESURSI

1. Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS: <https://ozols.gov.lv>
2. Ministru kabineta noteikumi Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"
3. Johnson O., More C., Collins tree guide, *London, 2006*
4. Laiviņš M., Latvijas kokaugu atlants. *Apgāds "Mantojums", 2009.*
5. Sugu enciklopēdija Latvijas Daba <https://www.latvijasdaba.lv/>
6. Kalniņš M., Priekšlikumi NATURA 2000 teritoriju dibināšanai lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita (=barnabita)* aizsardzībai. *Biedrība "Zaļā upe", Sigulda, 2014*
7. Ministru kabineta noteikumi Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu".
8. Topogrāfiskā karte. <https://kartes.lgia.gov.lv/karte/>
9. Latvijas ģeogrāfijas atlants. *Karšu izdevniecība Jāņa sēta, 2015*
10. Lapkoku praulgrauzis. Buklets. *Latvijas Entomoloģijas biedrība, Rīga, 2006*
11. Padomes direktīva Padomes Direktīva 92/43/EEK
<http://eurlex.europa.eu/legalcontent/LV/TXT/?uri=CELEX%3A31992L0043>

Pielikumi:

1. Apsekotās teritorijas kartoshēma 1:5000 - 1 lpp.;
2. Vēlamo teritorijas apsaimniekošanas darbi, kartoshēma 1:5000 - 1 lpp.;
2. Priekšlikums teritorijas robežu izmaiņām, kartoshēma 1:5000 - 1 lpp.;
2. Fotogrāfijas no apsekotās teritorijas - 1 lpp.

Atzinums sagatavots uz 11 lapām, no tām - 4 pielikumi, katrs uz 1 lapas.

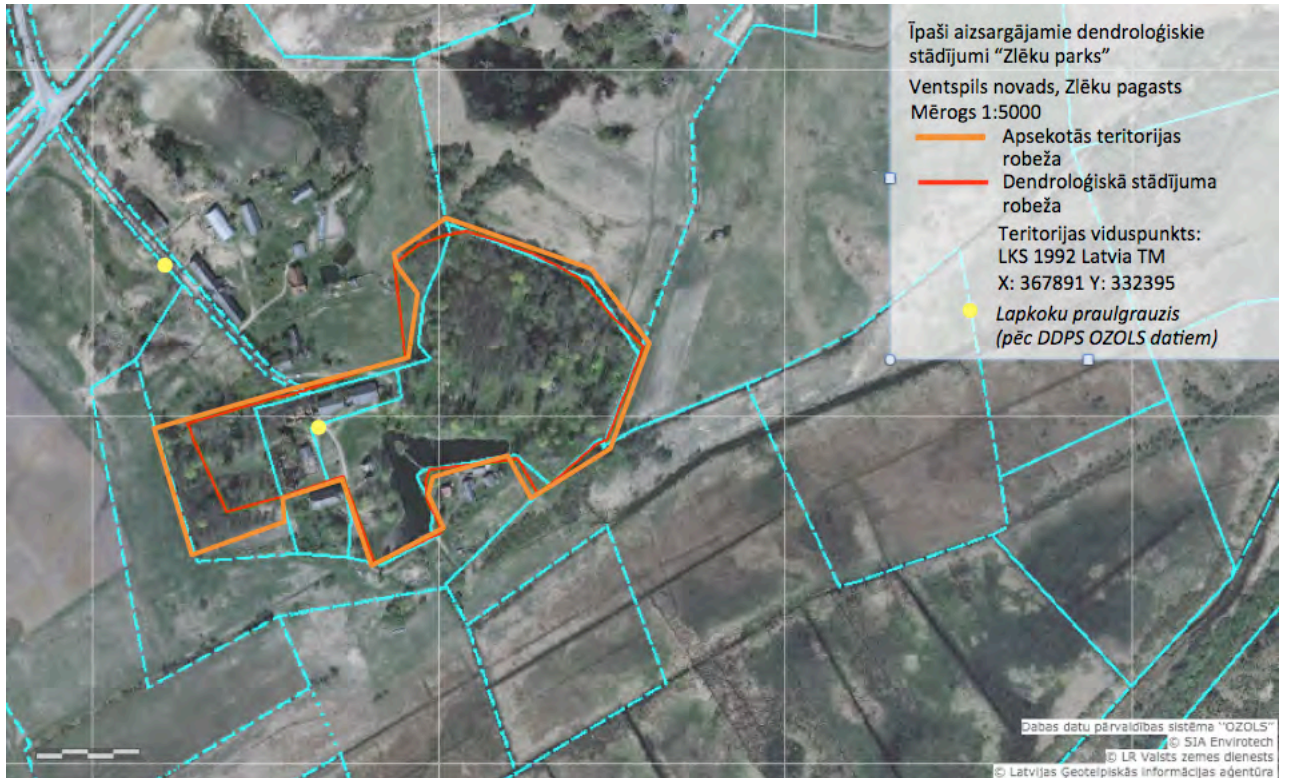
Atzinumu sagatavoja:

Sugu un biotopu jomas eksperte (sertifikāta Nr. 102) **Maija Medne**

(Tālrunis +371 26741537; e-pasts: maijamedne@gmail.com)

Atzinuma MM102/08 Pielikums Nr. 1

APSEKOTĀS TERITORIJAS KARTOSHĒMA 1:5000

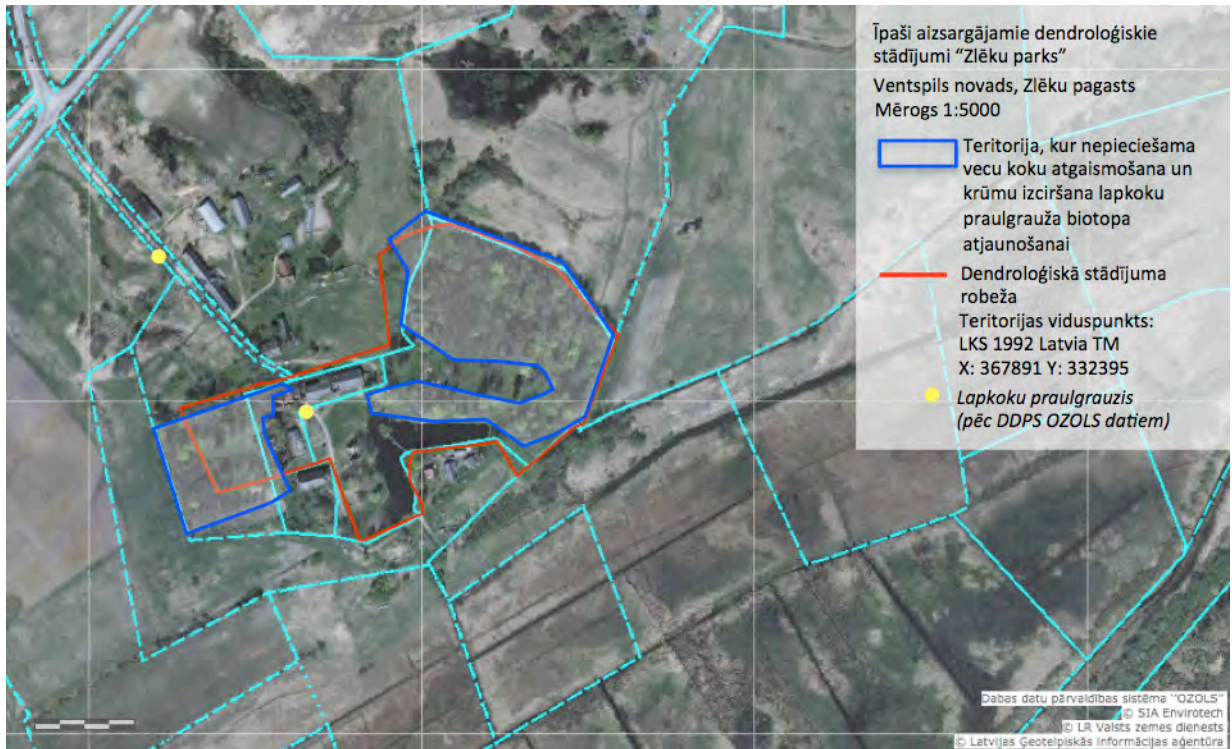

Kartoshēmu sagatavoja: Maija Medne _____

Atzinuma MM102/08 Pielikums Nr. 2

LAPKOKU PRAULGARAUŽA BIOTOPA ATJAUNOŠANAS TERITORIJAS

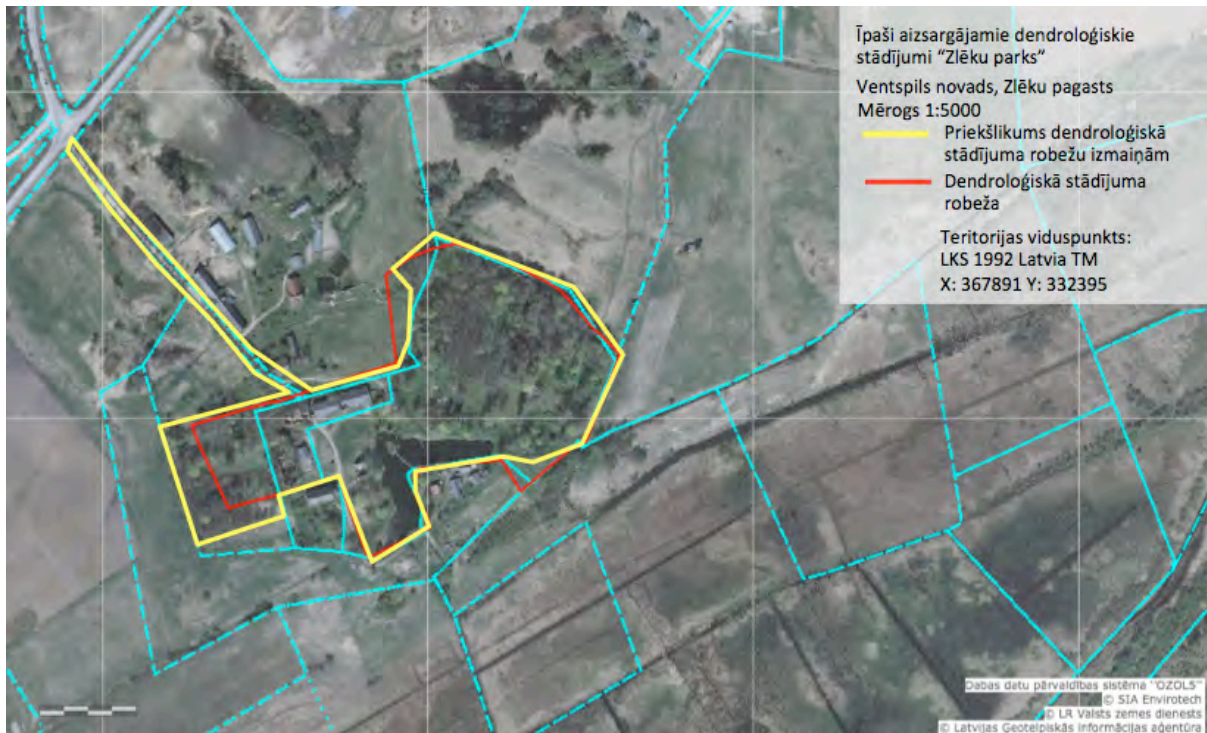
KARTOSHĒMA 1:5000

Kartoshēmu sagatavoja: Maija Medne _____

Atzinuma MM102/08 Pielikums Nr. 3

PRIEKŠLIKUMS DENDROLOĢISKĀ STĀDĪJUMA ROBEŽU IZMAIŅĀM KARTOSHĒMA 1:5000

Kartoshēmu sagatavoja: Maija Medne _____

Atzinuma MM102/08 Pielikums Nr. 4

FOTOGRĀFIJAS NO APSEKOTĀS TERITORIJAS

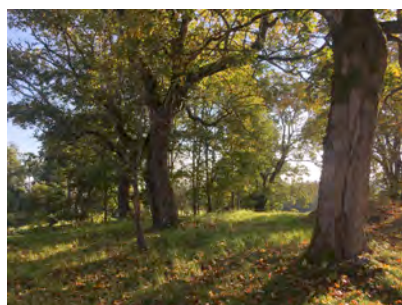
1. attēls. Zlēku parka centrālā daļa ar aku, taciņā, atsevišķiem parka kokiem.

2. attēls. Parka centrālā daļa ar pilsdrupām, Padomu gados celtām saimniecības ēkām. Zālājā tiek novietoti siena ruļļi.

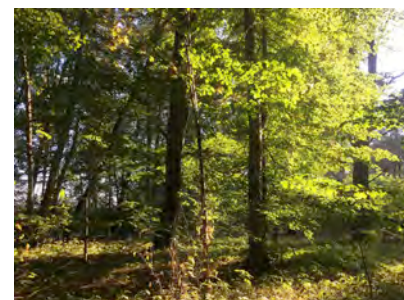
3. attēls. Zlēku parka dīķis ar saliņu.

4. attēls. Vecas un dobumainas parastās kļavas parka D daļā.

5. attēls. Estrāde un zālājs parka centrālajā daļā.

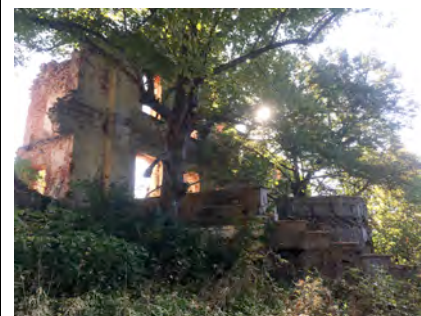
6. attēls. Mežaudze ar lapu kokiem parka ZA daļā.

7. attēls. Atmirusi koksne parka ZA daļā, mežaudzē. Uz egles - dzeņu darbības pēdas.

8. attēls. Saproksilofāgo vaboļu darbības pēdas vecā, dobumainā kokā mežaudzē, parka ZA daļā.

9. attēls. Pilsdrupas un krūmos iesaistīti koki parka R daļā.